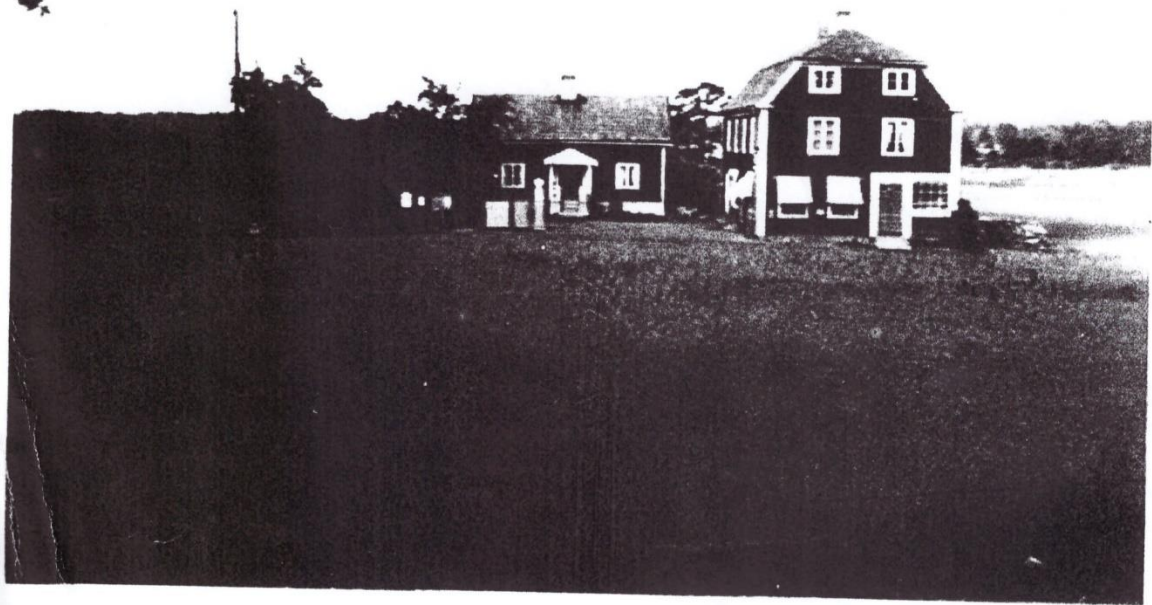
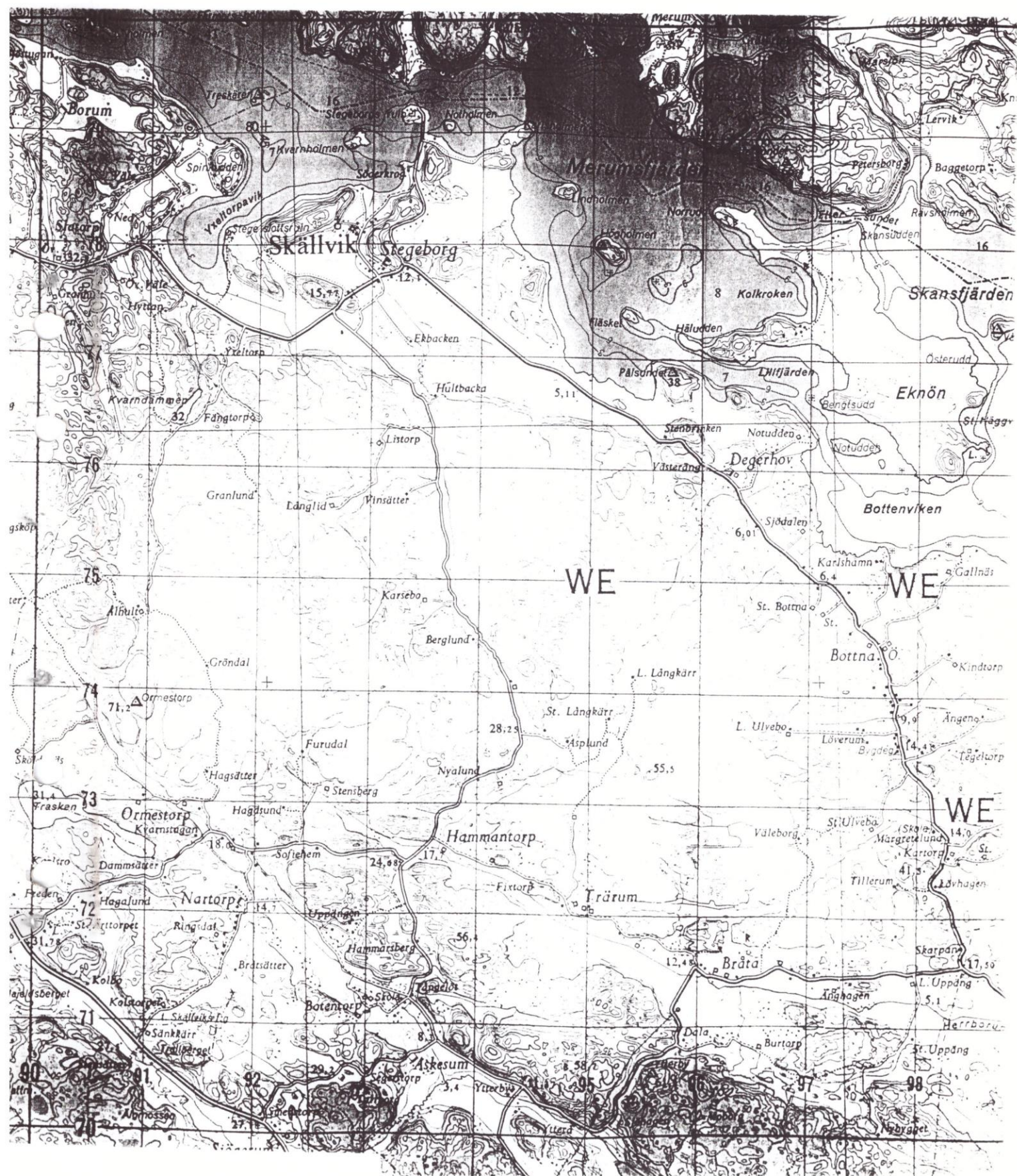

Minnel Stegeborg.

Lanthandlar och lanthandlare

i Skällviks socken

Minnen upptecknade under en studiecirkel vintern 1999 - 2000

Deltagare: Ingrid Andersson, Irmgard och Börje Axelsson, Rune Andersson, Sture Andersson, Lena Almqvist, Magnus Gustafsson, Carl Gustaf Fredriksson, Ina Hansson, Börje Johansson, Ulf Jönsson, Inga och Gunnar Jacobsson, Edvin Karlström, Brita Nilsson, Hans Karlsson, Irene Edstam Karlsson

SKALLVIK

Bild 6. Ulvebo Lilla 1^r, Minnet, Söderköping: Vid busshpl. 720 kvm. Tax. 16.400 (400, 16.000). Förvärvad 1949. Trä, omkr. 1860, 1 affärslokal, 1 kontor, 1 lagerrum samt 1 bost.läg. om 5 rum, 1 kök, 1 hall. Omb. 1927, mod. 1942. El, v, avl, cv. Firma: Bottna Specerier. — Köpman Erland Johansson samt köpman Gunnar Andersson.

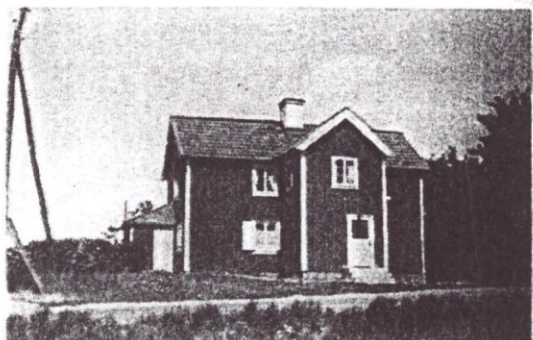

Bild 6. Bottna 2, Fridhem, Söderköping: Vid busshpl. 5.000 kvm. Tax. 6.000 (250, 5.750). Till släkten 1925. Trä, omkr. 1890, 1 rum, 1 kök, 1 hall, 1 affärslokal, 1 kök, 1 lagerrum. Tillb. 1935, mod. 1942. El. Firma: Bottna Specerier. Förest. Anna Månsson. — Anna Månsson; barn: Carl-Olov, Kerstin.

Bild 5. Bråta 3², Bergdala, Söderköping: Vid busshpl. 1.423 kvm. Taxeringsvärde 10.000 kronor, därav mark 600, byggnad 9.400. Förvärvad 1932. Fastigheten av trä, uppförd 1933, innehållande 3 rum, 1 kök, 1 hall, 1 affärslokal, 1 kontor, 1 lagerrum. Bekvämligheter: El, v, avl, cv. Firma: Robert Larssons Specerier och diversehandel. — Köpman Robert och Thyra Larsson.

Bild 5. Ormestorp 1²⁶, Söderköping: 2 km. fr. busshpl. 8.105 kvm. Tax. 35.500 (500, 35.000). Förvärvad 1946. Trä, 1947, 5 rum, 1 kök, 1 hall, 1 affärslokal, 1 kontor, 1 lagerrum, käll. m. tvättst. o. 1 lagerrum. El, v, avl, cv, vv, wc, badr. Firma: Nartorps Handelsaffär. — Köpman Wilhelm o. Margit Johansson; barn: Agneta.

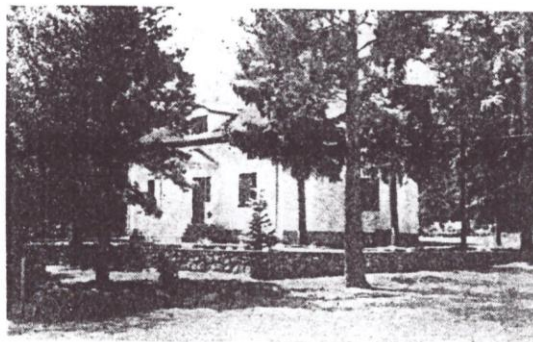

Bild 6. Bottna 2¹⁹, Midgård, Söderköping: Vid busshpl. 2.220 kvm. Tax. 10.000 (400, 9.600). Förvärvad 1948. Trä, revet., 1939, 4 rum, 1 kök, 1 hall. El, v, avl, cv, vv, wc, badr. Affärsfast., sten, revet., 1949, 1 affärslokal, 1 kylrum, 1 lagerrum, 1 beredningsrum. Firma: Sehlstedts Livsmedel. — Köpman Olof o. Ester Sehlstedt; barn: Sven-Erik.

Studiecirkel om lanthandeln i Skällvik den 13 oktober 1999

I dag gick vi igenom den lanthandel som funnits i Bråta. Börje Johansson berättade och andra fyllde på med vad det vet.

I Bråta har funnits tre lanthandlare:

1) Bråtsäter, som fanns vid sekelskiftet och nu är bostadshus.

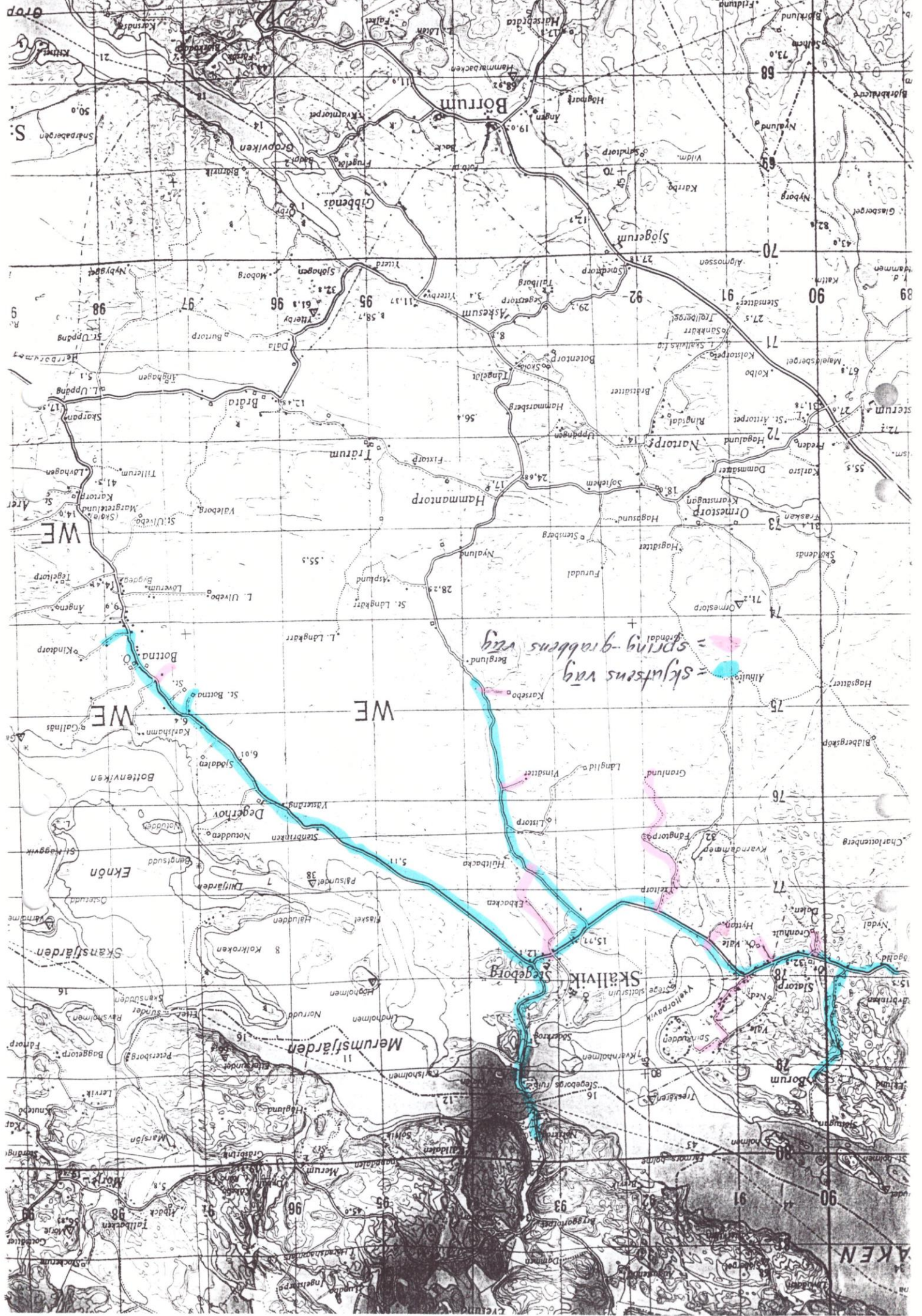
2) Bråta, gamla skolan. Huset byggdes 1847 på mark som skänkts av Herrborum och fungerade som skola fram till 1910. Då upphörde skolan och huset blev ett ålderdomshem fram till 1930-talet. Då öppnade Gustav Gustavsson en lanthandel i det som ursprungligen var ett skolhus. Anställd i lanthandeln var Vallentin Eriksson. Lanthandeln fanns endast tre till fyra år. Kunder ^{fanns} bosatta runt om, i Bråta och Trärum. Vid Storgård vid Uppäng fanns många torp och en hel del familjer bosatta. När Bråta handel stängdes fanns under många år ingen handlare i byn. De som var bosatta i Bråta handlade då vid Nartorp, Solhem eller i Minnet vid Bottna. Huset i Bråta blev bostadshus när lanthandeln upphörde och barnmorskan fröken Karlstedt bodde där.

3) Robert Larsson. ^{Vid slutet} (På 1930-talet öppnades återigen en lanthandel i Bråta. Det var Robert Larsson, som varit förste man i Högbergs speceriaffär i Söderköping som etablerade sig som lanthandlare i Bråta. Han köpte en tomt av Bråta Västergård och lät där uppföra ett hus med affär och med en bostad på övre våningen. Som mest var tre biträden anställda hos Robert Larsson, en av dem var Sven Möller. Biträdena bodde i ett rum på nedre våningen. På gården fanns bodar och uthus. Butikens sortiment omfattande nästan allt men inte mjölk eftersom så gott som alla själva hade kor. Kött såldes inte heller i butiken. Ägg fanns däremot eftersom flera av kunderna betalade varor de köpte genom att leverera ägg, ett slags bytesaffär. Smöret som såldes var hemkärnat i gårdarna runt om. Kunderna fick smaka på smör från olika gårdar, precis som vi kan få smaka av ost innan vi handlar. Läskedrycker i modern mening fanns inte men däremot svagdricka som såldes i stora returglas. Men det var inte bara livsmedel som fanns att köpa. Där fanns trätjära, hästskor, redskap, kläder och skodon. Vid affären såldes också bensin från en manuell pump. Det som handlades skrevs upp i en bok, som varje kund hade och förvarade hemma. Utifrån uppgifterna i boken betalades det som köpts vid månadens slut. Robert Larssons affär var modern med stora skyltfönster som skyttades särskilt fint till jul. Tidigt, redan på 1950-talet, började Robert Larsson sända ut veckoblad med köperbjudanden till kunderna. Affären var också en samlingsplats. Fraktens pensionärer hamnade sin pension vid postbilen som stannade vid affären och hade man en daglig tidning hämtades den där.

Redan före kriget hade Robert Larsson bil, vilket inte var så vanligt. Hans biträde körde en dag i veckan runt och tog upp beställningar och levererade samtidigt varor som beställts vid en tidigare rundtur. I denna rundtur ingick bland annat Torönsborg, Herrborum och Tjärholm, dvs områden där det fanns andra lanthandlare. Det var alltså konkurrens mellan lanthandlarna i Skällvik och Robert Larsson hade ofta lägre priser än de andra handlarna. Inför julhelgen hamnade Robert Larsson i bil kunder från områden runt i Skällvik för att de skulle julhandla hos honom. De kunderna bjöds också på julkaffe i butiken. Under kriget, då man på grund av bensinransoneringen inte kunde använda bil, genomfördes de regelbundna runturerna med häst och vagn.

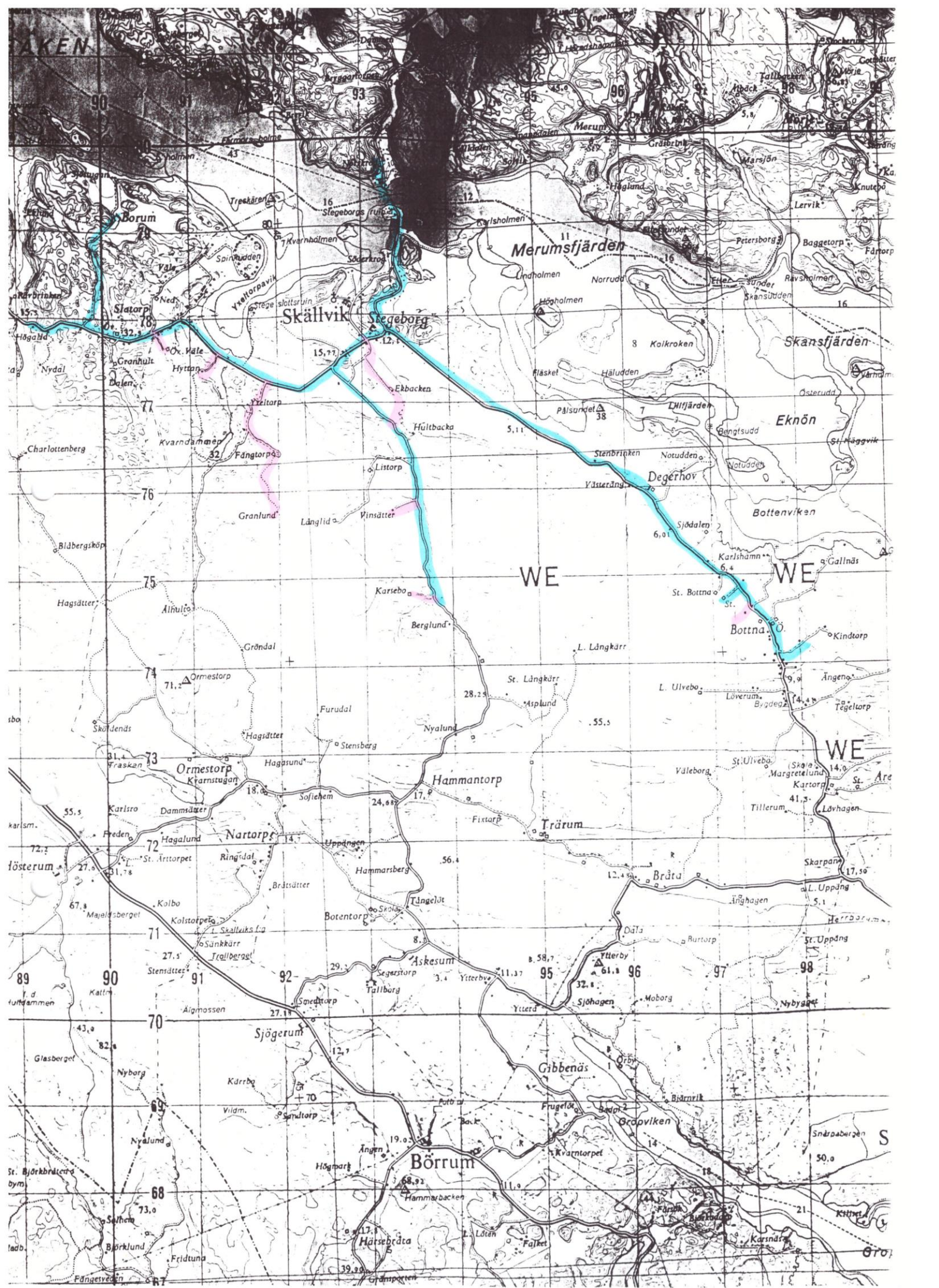
Robert Larsson blev en förmögen man. Han gjorde olika affärer. Bland annat köpte han på 1940-talet två nya Volvo PV för 4.800 kronor per styck. Eftersom det var ont om bilar och stor efterfrågan kunde han sälja bilarna vidare för mer än 10 000 kronor. Han köpte också en fastighet i Söderköping, "Skohörnan" vid Hagatorget. Han var en omtyckt person som hjälpte sina kunder på olika sätt. Bland annat förekom att han lånade ut pengar till sina kunder.

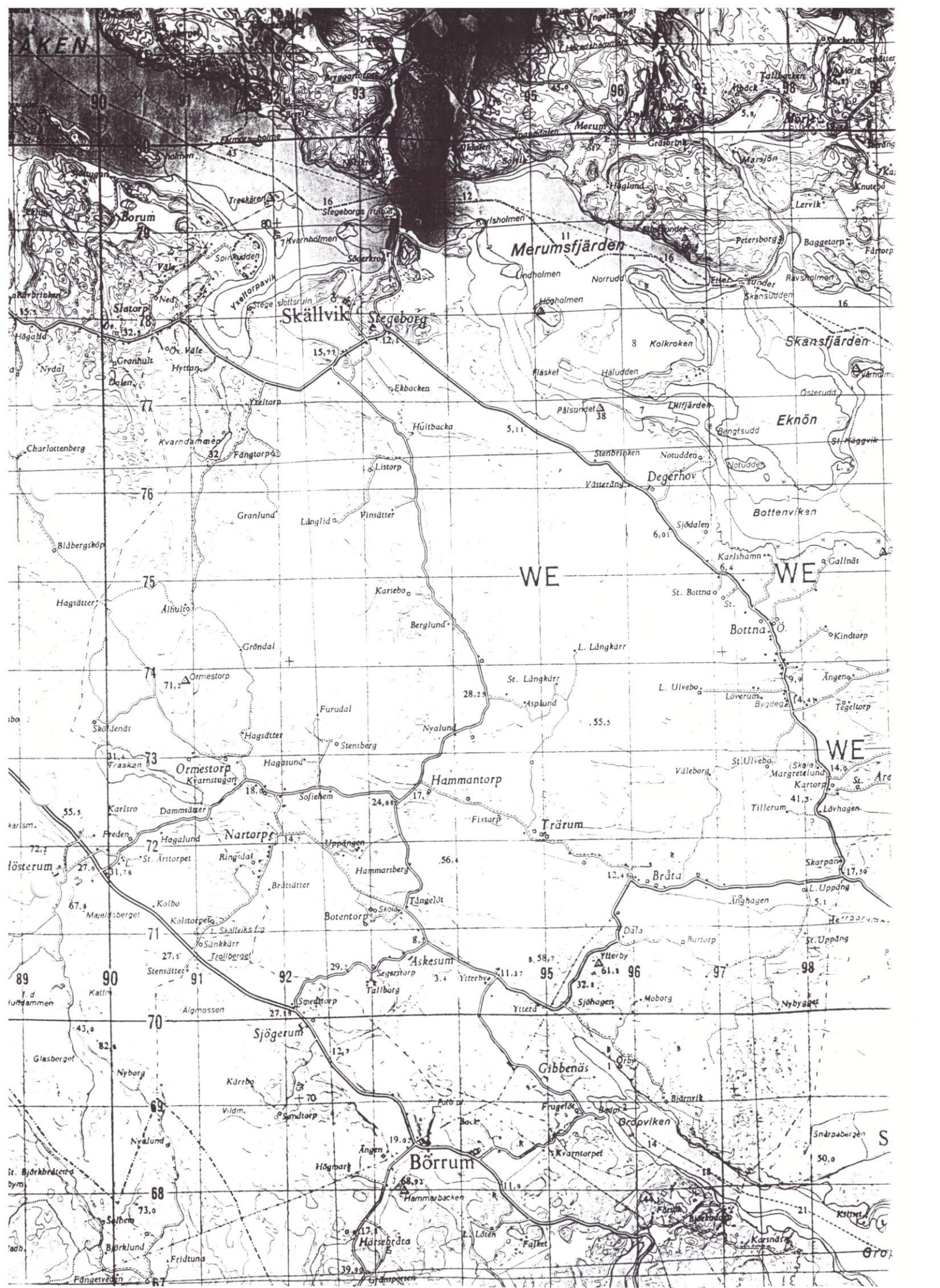
Nästa gång, onsdagen den 27 oktober, ska vi prata om handlarna i Kullen och Stegeborg. Då kommer Edvin Karlström att inleda och Karl-Gustav Fredriksson och andra att ge oss del av sina minnen.

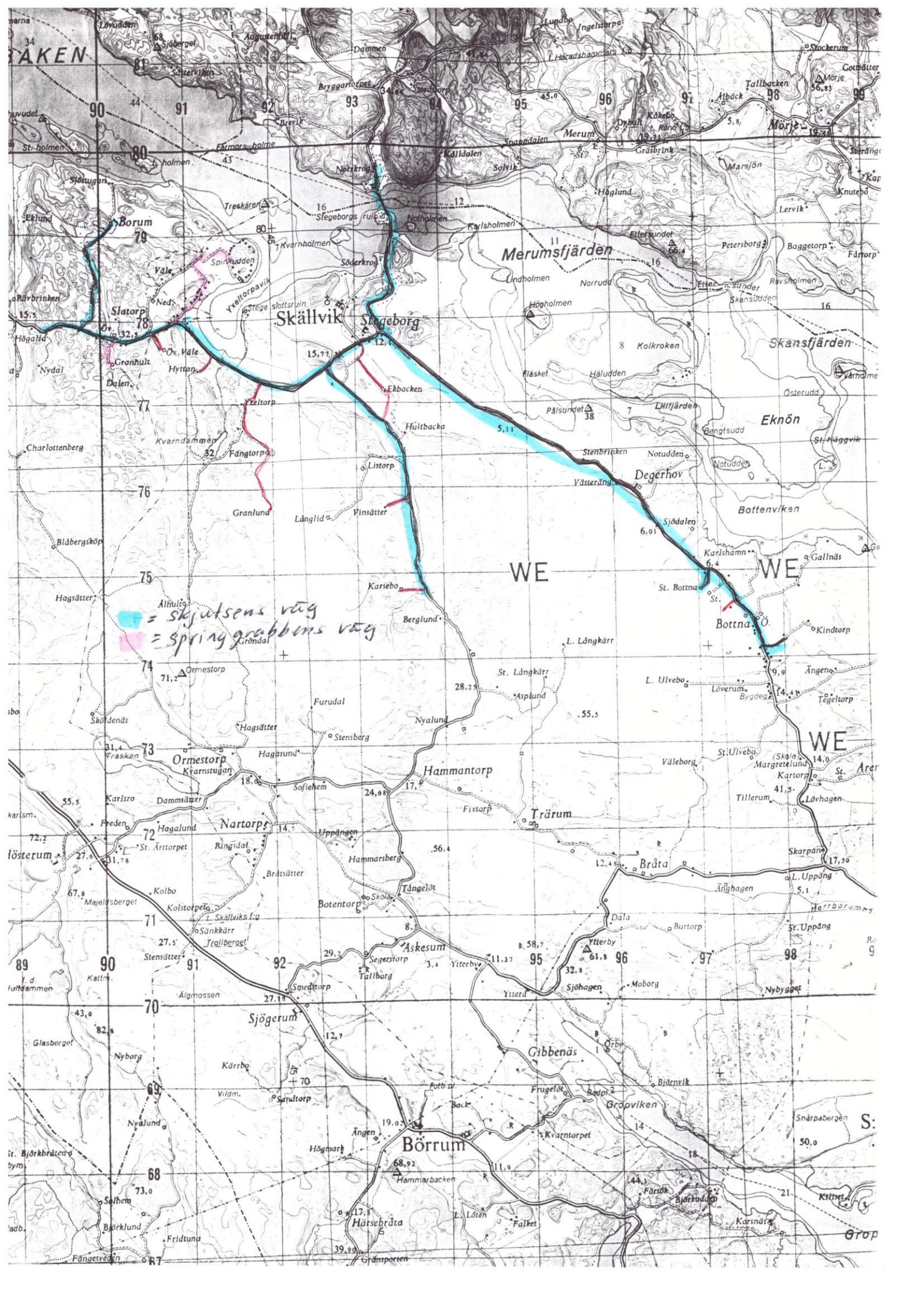

skjutstens väg
spring-grabens väg

Map labels include: Bortum, Sjögetum, Hammantorp, Skålvik, Skansstjärden, Merumstjärden, Ekön, Degerhov, Bottnaviken, Sjögränd, Skarpnäs, and many others. Grid coordinates are visible throughout the map.

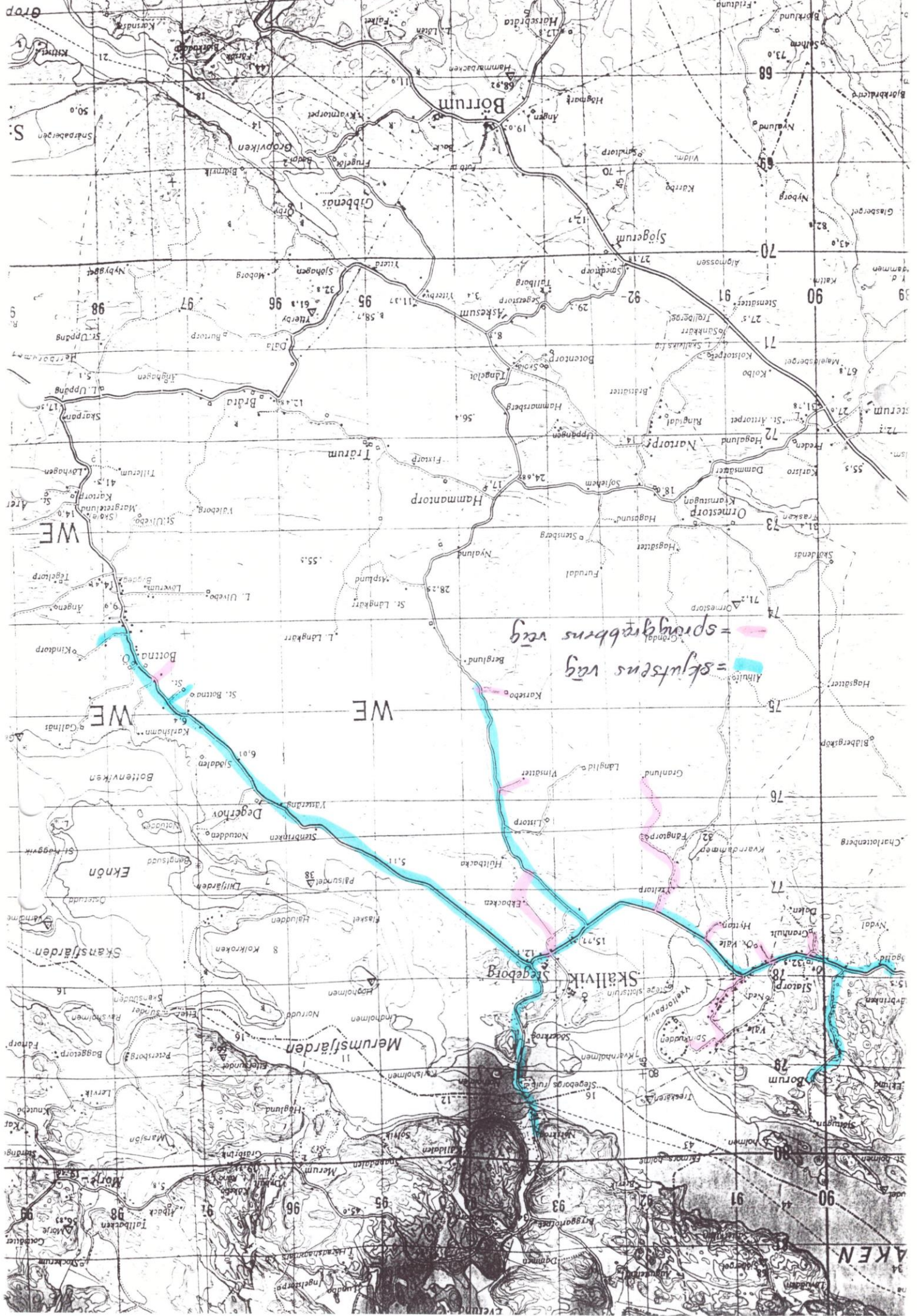
= skjutens väg
= spring grabbens väg

Lanthandlar och lanthandlare

i Skällviks socken

Minnen upptecknade under en studiecirkel vintern 1999 - 2000

Deltagare: Ingrid Andersson, Irmgard och Börje Axelsson, Rune Andersson, Sture Andersson, Lena Almqvist, Magnus Gustafsson, Carl Gustaf Fredriksson, Ina Hansson, Börje Johansson, Ulf Jönsson, Inga och Gunnar Jacobsson, Edvin Karlström, Brita Nilsson, Hans Karlsson, Irene Edstam Karlsson

skjutstens väg
= spränggräbns väg

WE

WE

WE

AKEN

Resumé över handlare och "nasare" i min hemtrakt, från år 1900 och framåt.

I min hembygd som är trakten kring Nartorp fanns under min barndom ett tiotal "handelsbodas" spridda på en radie av omkring 2 mil. Man undrar hur alla dessa bodas kunde existera och försörja sina familjer? I de flesta fall riktigt gott! Skall nämna några av dem:
Nartorps-affären fanns redan under Nartorps gruvtid (1908-27) och innehades av Fröken Nyström-Hagström.

Bondsonen Vilhelm Johansson f. 1905, granne med affären övertog år 1934 densamme efter realexamen och praktik i Bottna, därifrån hämtade han sin hustru. De fick en dotter. 1947 byggde "Ville i Bottna", som han kallades, ny affär, som på den tiden var ett ordentligt och modernt bygge, bläckhornsstil, hel källarvåning med utrymme för lager, bottenvåning - affären och andra våningen bostad. Affären mycket välskött och stor sortering av det mesta. I slutet av 60-talet försämrades lönsamheten och när Ville år 1971 avled, sålde änkan ut och affären såldes enbart till bostadshus. Änkan liksom dottern är också döda, så Nartorps-affärens tid är förbi. Ungefär 2 km öster om Nartorp låg nästa affär Solhem. Den har en särskild historia tycker jag! Gustav Bergstedt med hustru Ester kom 1914 från Bergslagen som ung gruvfogde till Nartorps gruvor. Han insåg snart att skjutningarna nere i orterna var förenad med livsfara för gruvarbetarna och påpekade detta för gruvingenjören, som genmålde att det fick gå som det var! Då sade den unge gruvfogden upp sig på stående fot! med orden:

Jag tänker inte sätta mitt och arbetarnas liv på spel och gick! (Tilläggs kan att olyckan efter en tid inträffade med 3 döda och skadade.) Därpå köpte han tomt från Karlsson i Askesum, byggde en rymlig affär, den låg precis intill Kullborgs skola, och blev handelsman! Otaliga är de skolbarn som köpt gott och haft med sig varor hem, själv är jag ett sådant barn. I regel var det Ingrid, yngsta dottern som "stod i affären", jag beundrade henne, hon var lång och slank och alltid chikt och strikt klädd! Otaliga 1/2 och 1 öres kolor sålde hon åt oss skolbarn, men hade man en tioöring till den frasigt goda chokladbiten med mörklila och vitt glansigt omslag var lyckan fullständig!

Affären var välsorterad, saluförde förutom vanligt sortiment även klännings och förklädes-tyger, handarbeten, garn, underkläder m m. Bergstedt satsade också på bin. Han hade 100 st bisamhällen. Han och sonen Stig byggde en bipaviljong som rymde 50 samhällen, det var mycket på den tiden och den största i trakten. Den såldes sedan till Mogata, där den fortfarande finns i bruk.

Under åren 1946-52 drev sonen Stig snickerifabrik, som sedan nedlades, när han gifte sig och därefter flyttade till Norrköping och utbildade sig till slöjdlärare. Året 1955 avled Gustav Bergstedt, hustrun var då död sedan några år, affären avvecklades under året därpå. Solhem ägs nu av den andra dotterns (Lisa) dotter och är alltså kvar i släkten.

Uti Bottna fanns och finns fortfarande en affär kvar. Den hette Minnet, byggdes 1905 och ombyggdes 1920 av Anton Andersson. Affärsinnehavare: Filipsson och hustru Beda. 1933-49 var Sten Dahlin handlare, sedan avlöste flera handlare varandra men år 1948 byggde Hilding Bielkhammar som drev köttaffär en ny affär en kilometer från den gamla som köptes av Selstedt som drev den till 1953. Efter ytterligare några innehavare kom nuvarande handlaren år -95. Johan och Pernilla Pernes och driver Bottna som nu kallas "Handlarn". Minnet hade även en filial som hette Fridhem även kallad Bottna-boden. Månsson hette föreståndaren. Filialen nedlades på 1940-talet.

I Kullen vid Yxeltorpsviken fanns det redan år 1880 en affär som drevs av Ingeborg Månsson-dotter. Därefter kom Ingvaldsson, fadern Ingvald drev affär i Norrköping. Barnen Henning,

Anna och Zäta var handlare till år 1934. Zäta hade blandat en kaffesort "Zätas blandning" som blev mäktigt populär men "receptet" tog han med sig i graven. Det dröjde ända till 1968 innan det blev auktion på affären, detta på grund av misshälligheter inom de efterlevande. Efter 1934 drev Astrid Pettersson ett par år innan den helt nedlades. Huset är nu privatbostad, men här drivs nu Kullens svets & mekaniska verkstad av Ingmar Johansson. Manne Pettersson (Astrids make) fiskare bedrev fiskhandel med bil, han var välsorterad hade även konserver m m. Handeln bedrevs mest på Vikbolandet och upphörde vid hans död.

Från min tidiga barndom (är född -28) minns jag Emil "Billiga Lasse" som kom med häst och vagn. På vagnen stod som ett skåp med nedfällbara luckor på båda sidor och på "baksidan" utdragbara lådor, där fanns det mesta för han hade som en rullande manufaktur- och sybehörsaffär med sig! Ordspråket: "Ta't Du, sa billiga Lasse" florerar än idag i vår släkt! Övernattade hos min Farbror Selim Fridlund vars hustru Anna t o m hjälpte Billiga Lasse att göra enbärsdricka som han älskade. Även luffare fick natthärbärge där men aldrig inträffade någon eldsvåda eller någon annan incident. De övernattade ju i regel på höskullen. Billiga Lasse skänkte sina pengar efter sin död till Frälsningsarmén.

Övernattad
läsererad Andersson "från Norrköping" som var skåning åkte cykel med väska fram och bak, var nasare som de kallades, saluförde även trikåer.
Vis-Jon var en luffartyp som gick med en väska innehållande sybehör, rakgrejor, hårartiklar. Han var extremt liten, hade magsår och "åt" ständigt bikarbonat.

Selim Fridlunds dotter Gullan minns även någon som hette Gustavsson som åkte kring med häst och vagn, detta var tidigt 20-tal.

Lill-Affe - Alfred från Fänge åkte cykel med korta varor som det hette på den tiden.

Karl Karlsson körde motorcykel, saluförde en hel del grejor även trikåvaror som underkläder. David i Långkärr åkte bil och sålde fisk.

Far Zigenarna Lindgren förtennade kärl, spådde, köpte gamla höns, slog läger vid Nartorps dansbana, ibland på en slätt mellan Sjögerum och Segerstorp. Detta minnas inte jag, utan det är min kusin Gullan som är äldre än jag, som minns att det var både spännande och lite farligt! För Zigenarna hade stora hundar som skrämdes, men de spelade fiol vackert och ovanliga fina kläder hade de på sig.

Så till sist om min Far Gotthard Fridlund f. 1898 (kallades Gotte) bedrev ända sedan 20 års ålder handel med att köpa och sälja djur, först med häst och vagn, efter några år tog han kort och köpte en lastbil, byggde ett slakteri vid torpet Sänkkärr under Hösterum som han arrenderade. I samband med att affärsrörelsen växte, byggde Far en köttbod som låg mellan slakteriet o boningshuset. "Köttboa" som den kallades låg åt norr och hade en stor isdös bredvid sig och det behövdes för isskåpet som höll varorna kalla fordrade mycket is. Det var min mor Greta som för det mesta skötte ruljangsen och oräkneliga är de steg hon för det mesta sprang mellan husen! Affären hade inga öppningstider bestämda utan det öppnades när någon ville handla! Min syster Majsja och jag var oftast med men mest hängde nog jag med som var yngst.

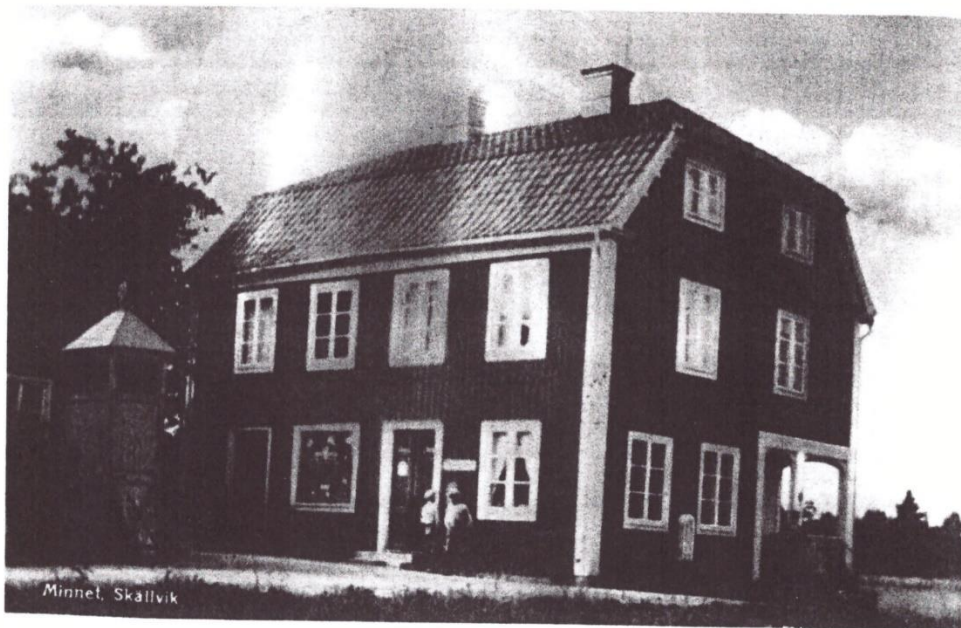
När jag tänker på sortimentet var det ett rätt bra utbud vi hade; Fläsk och nötkött fanns ju färskt i slakteriet varje dag liksom blod och tarmar, som användes mycket förr, men i "köttboa" fanns det falu-, sur-, fläsk-, spicke-, medister-, wiener-, och prinskorv fast prinskorven kallade alla på den tiden för änglanubb! Förstod inte förrän jag blev lite äldre att det var lite skämtsamt även namnet! Se'n fanns en korv vid namn knackvurst, den var billigast. Rökt fläsk och medvurstar, ibland leverpastej och syltor. Affären upphörde och även slakteriet, dels för att reglerna för slakterier blev strängare och att familjen flyttade till Hammantorp, där Far drev både lantbruk och lastbilsåkeri, bl a hade han körning av böndernas slaktdjur till Norrköpings

slakteri. Otaliga sådana listor har jag skrivit och skickat dit. 1938 köpte Far Sänkkärr av Hösterum, vi "flyttade hem" som Far sa!
Han bedrev även personbilstrafik under kriget med allt det innebar av svårigheter med gas och inte minst att skaffa däck allt var ju ransonerat och även omöjligt att få tag på.
Han sålde först lastbilsåkeriet till Folke Nilsson, Nartorp och sedermera taxin till Lundin. Sedan ägnade han sig åt lantbruket och sin stora hobby dragspelsmusiken, han hade ett tag 18 dragspel. Han blev kvar i sitt Sänkkärr utom de två sista åren, han avled 1994 nästan 96 år gammal. Dock står både slakteriet och "köttboa" kvar och gården likaså, den ägs nu av min syster Marjorie "Majsa" Nilsson.

Nedtecknat "Alla hjärtans dag, den 14 februari 1999

av

Maj-Gret Nilsson
Villa Trollsjö
610 30 VIKBOLANDET
Tel. 0125-510 57

Fru Filipsson i Minnet Botna

0 0 0 0

Moppel, Skallvik

Bottna

I Bottna fanns tre affärer: Minnet, Köttaffären, Filialen = Bottnabon.

Minnet:

Handlare: John och Beda Filipsson
Anna Lisa och Sten Dahlin dotter till ovanstående 40-talet
Erland Johansson och Gunnar Andersson, expedit hos Dahlin 50-tal
Birger Johansson 1955-61

Minnet förde inga köttvaror eftersom det först fanns en köttbil och senare en köttaffär, där dagens affär är belägen.

Huset som tidigare var ett enplanshus, byggdes på en våning ca 1925 av byggmästare Anton Andersson.

Beda Filipsson köpte bil ca 1925. Den körde hon själv. Dottern Anna Lisa hjälpte henne i affären.

En källare med sill m.m.

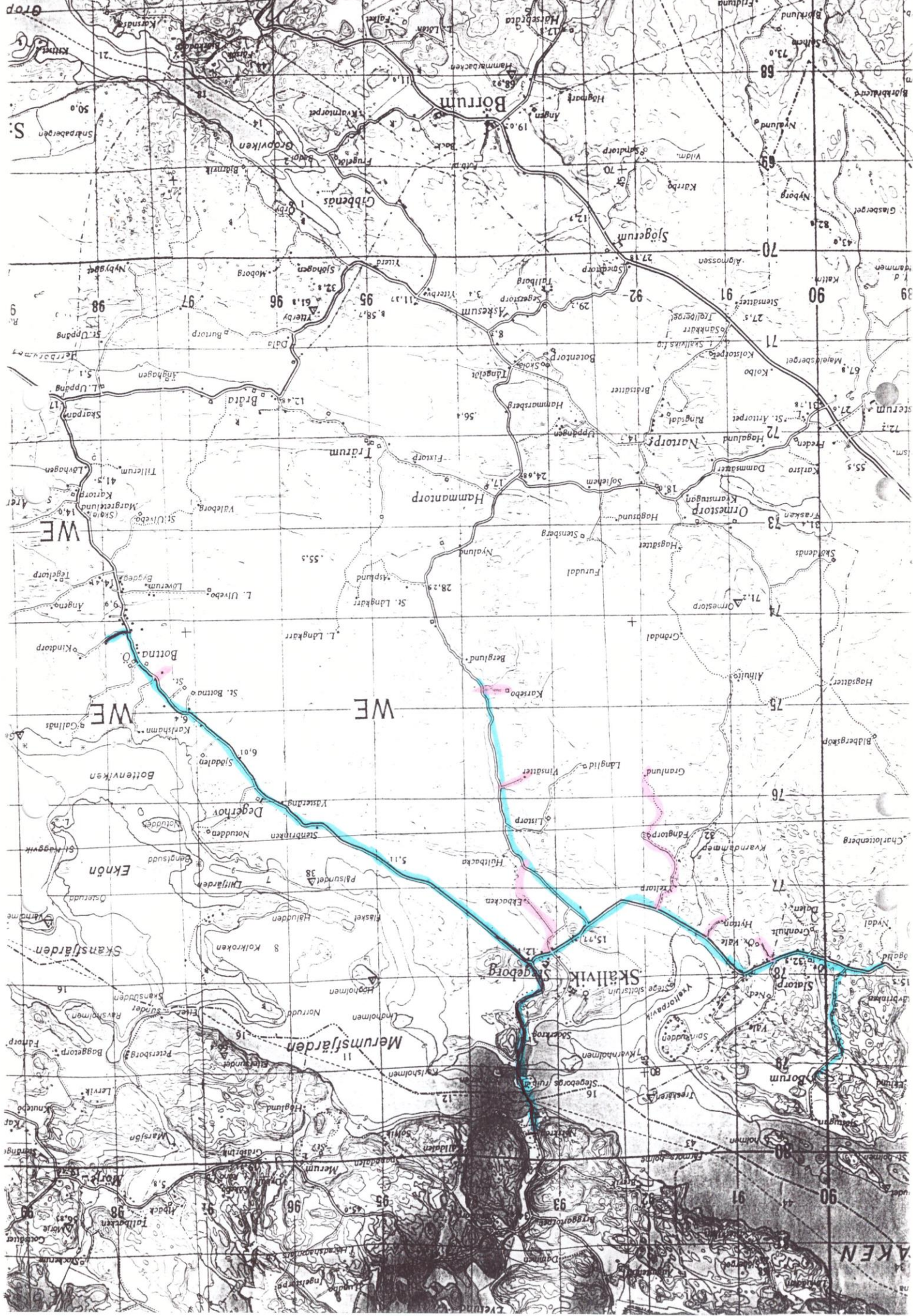
Beda hade en hund Raff. När Josef i Löverum kom och handlade retade han hunden genom att skrapa med foten. Hunden Skällde. Det hjälpte inte att Beda sa till.

Dahlin passade på att sälja dricka vid fotbollsmatcher. Vid hembygdsfesterna vid Herrborum hade Sture Andersson "låda på magen" och hjälpte till att sälja choklad och godis. Dahlin själv spelade såg på festerna.

Posten kom till affären. Där betalades också pensionen ut. Tre gubbar som kallades Sov i ro träffades där, Sven i Nyborg, Smen i Löverum och Carl Gustafs farfar. Den senare ville få sin pension utbetald utanför så ingen skulle se vad han fick.

Ingegerd Fredriksson och Ina Hansson arbetade som biträden hos Birger Johansson. De tyckte att affären skulle bjuda på kaffe vid Lucia. Birger tyckte inte det men de framhärdate. Han blev lite tjurig och pratade inte på flera dagar. Dagen kom och de såg till att många kom dit. Alla handlade. Birger bytte uppfattning och sa: "Det var en bra dag!"

Birger hade för vana att buga och säga "Tackar, tackar" efter varje beställd vara. En liten pojke som betraktade honom frågade: "Varför gör han så där?" Birger kunde räkna mycket snabbt i huvudet.

Birger och Erland var bröder. Erland blev träslöjdare i Minnet när affären lagts ner.

Bottna bon hade ett mindre sortiment, mest specerier. Själva huset hade tidigare legat på St Bottna där Valter nu har sin vedbod. Valters farmor (1848 - 1934) mindes flytten.

Karlsson en vitskäggig man var handlare på tidigt 20-tal. Han hade egenheten att uttala gram med långt a-ljud.

Tant Augusta jobbade som hushållerska och biträde. Tant Augusta förestod Bottnabon på 20-talet, passade på att sälja vid båtbyggen vid Karlshamn på lördagar när ångbåten kom. Hon fick ett barn Greta som Karlsson tog på sig faderskapet, men inte förrän på sin dödsbädd. Fram till dess hade en annan varit skyldig för dottern.

Valter Nilssons far Axel brukade köra varor från ångbåtsbyggen vid Karlshamn till affären. Taxa 1,50 kr per skjuts.

Anton Strömvall början av 20-talet ägde fastigheten St Bottna och affärshuset. Senare ägare Olof Månsson fr 1925.

Maria Wastesson, (gift Pettersson i Nartorp) syssling till Axel Nilsson i St Bottna, bodde i St Bottna då det var så kallt i huset.

Klara Kronqvist kom efter Maria. Klara var frälsningssoldat men spelade ändå femkort. Anställd av Filipsson i Minnet ca 1925. Ibland möttes kunderna av en lapp på dörren. "Jag är vid gruvan." Klara bykade vid en vattenfylld håla efter ett kalkbrott mitt emot vägen till Kalle Petterssons gård.

Anna Månsson var nästa föreståndare och den sista, köpte fastigheten ca 1930

Dahlin hade filialen, Bottnabon, som stängdes 1951

Köttaffären var först ambulerande. Slakten skedde i Österborg till ca 1950 av Gustaf Fredriksson, som sedan for runt med häst och vagn, senare bil och sålde. Hustrun Hilda tillverkade korv, syltor och lungmos (sylta gjord på lungor). De startade ca 1925. Sonen Hilding (Bielkhammar) for med bil utåt skärgården och Gustaf själv mot Evalund, Stegeborg och Borum med hästskjuts. Carl Gustav fick springa runt och fråga om tanterna skulle ha något kött och sen genskjuta fadern nere på vägen. Under krigsvintrarna höll isen en bit från färjeläget att köra över.

Första bilen köptes ca 1930 en T-Ford m 1925 med hel-och halvfart, som byttes 1932 mot en A-Ford. 1936 köptes en Ford V8 med flak. Till den fanns en låda (huv) som sattes på och som hissades upp i taket när den ej användes. Forden drevs med en gengasgryta fram från 1939. Under kriget förekom en hel del kvällsarbete med svartslakt. Kalvar sveptes in i en säck under transporten. Carl Gustav fick låta kalven snutta på fingrarna så höll den sig lugn under färden.

Senare byggdes en butik på nuvarande butikens plats.

Handlare: Hilding Bielkhammar
Sehlstedt, som även hade varubuss
Birger Johansson
Bo Wihammar ca 1973-86
Rigmor Forström, AnnMari Nore, systrar 5år
Johan och Pernilla Pernes nuvarande

Chaufförer på Varubussen: Gunnel Österlöf
Bo Gustafsson, Sjärdalen
Göte "Musse" Wastesson

Bussen slutade att köra i början av 1970-talet.

Uppteckning gjord av Birgitta Johansson, Kullen

Uppgifterna lämnade av Astrid Pettersson i Eksjö Skällvik.

Astrid kom 1932 för att hjälpa till i affären hos Henning Ingvaldsson som köpt fastigheten av sina syskon för 5000 kr efter sin mors död 1928.

Henning hade då även en specerieaffär på Skönbergagatan i Söderköping, där han även bodde. 1934 övertog Astrid affären.

Sirap fanns i lösvikt i en stor tunna. Träskor hängde i taket. Tyg serviser kaffekvarnar, det fanns allt som kunde finnas i en lanthandel. Under huset fanns en liten källare, en lucka i golvet, där det fanns dricka.

Ena huset var visthusbod. Där fanns spik, Hågtråd smör margarin. Köttvaror silltunna. Där fanns även en decimalvåg. Det andra bykstuga.

Bakom huset fanns en depå med lysfotogen, motorfotogen och bensin. Längst ner på tomten mot vägen fanns en isdös. De hade ett isskåp i affären.

Manne åkte varje måndag och betalade räkningar och handlade köttvaror. Ost fanns också i affären.

Det var svårt att få betalt, de flesta tog på krita. (kredit)

Det fanns bl.a. 24 statare vid Stegeborg och många små torp runt Yxeltorp.

Det fanns en häst och en ko.

När Barbro föddes 1936 hade Astrid hjälp i butiken av Kalle Larsson från Aspkullen. 1935-36 hade hon också Karin Ingeborg Johansson som hembiträde. Det var inbrott i affären. Bl.a. stals margarin. Lasse i Slatorp var den skyldige.

Albin Lind och Ture Fredriksson hade Astrid i maten (=de åt hos henne) när Tallebo och Sommarhagen byggdes.

1938 lades affären ned. Då köpte Anna Nilsson fastigheten av sin bror Albin och dennes hustru Selma för 7000 kr.

Astrid och hennes familj flyttade från Kullen 1939 till Stolpa.

Anna och Karl Nilsson ägde huset där SkoLottas affär ligger och flyttade till Kullen. (Hörnhuset vid Hagatorget, Prästgatan/Storgatan)

Zacharias Ingvaldsson kom med sin familj från Norrköping, Hedvigs församling.

Sonen Henning var en god skytt och en mycket duktig fiolspelare, hade enl. uppgift även en affär på Skönbergagatan i Söderköping . Uppgiften ej kontrollerad.Han var den förste med bil i trakten ca 1924-25. Handbroms på utsidan.

På 30-talet ordnade Henning julfest för barnen i den högra flygeln (tvättstuga) med gran och gottepåsar.

Han arbetade ensam i butiken.1930 - 32 hade han ett handelsbiträde Ivar Folke Ohlin.

Många handlade på bok (skrev upp) och det var svårt att få betalt av en del kunder.

En del kunder levererade varor, som smör och ägg till butiken.

Kunderna kom från Stegeborg, Borum och alla torpen runt omkring. En del kom sjövägen till den samfällda bryggan nere vid sjön, vilket gjorde vägen kortare.

Öppettiderna var från ca kl 8 på morgonen till ca 7 på kvällen. Kom man senare gick man in bakvägen.Lördagar stängde man på eftermiddagen.(30-40-tal)

Postväskan kom till affären varje eftermiddag vid 13.30 tiden. Vid juletid kunde postköraren komma så sent som vid 20.00-tiden.

Henning flyttade till S:t Olai 14 dec 1934.

När Astrid innehade affären hämtade maken Manne varor varje måndag.

Disken och kassalådan brann upp 1995 då hela uthuslängan försvann. Ett dokumentskrin som inköptes på auktionen 1968 finns i museet vid Skällvik.

Bilagor: Avskrift ur husförhörslängd Skällvik
Uppteckning av Birgitta Johansson i Kullen.
Uppgifterna lämnade av Astrid Pettersson,sista affärsinnehavaren

Lanthandeln i Kullen *Skällviks socken*

Startar: Troligen 1880, nuvarande huset byggt 1884.

Slutar: 1938

Handlare: Zacharias Ingvaldsson, 1880 - 1910 då han avlider,
sonen Henning Ingvaldsson 1910 - 1934
Astrid Pettersson 1934 - 1938, började 1932 som biträde.

Sortiment: "Allt." Hästskor och träskor hängde i taket, sytillbehör, tyger på översta hyllan, lagda lite snett för att få plats, serviser, kaffekokare. Kaffe, egen Zäta blandning, fanns i en säck på disken och såldes orostat, då kunderna rostade kaffet själva.

Smör, (margarin i boden) trälådor med bitsocker, sirap i tunna, sill i tunna..
Isskåp med kylvaror.

I lösvikt såldes bl.a. jäst och såpa. (Jästpaketet uppskattas att vara på ca 5 kg)
Såpa slogs in i gråpapper.

Påsar fanns till vissa varor. Strutar gjordes till karameller, som förvarades i glasburkar med lock på disken .

Apelsiner kom lagom till jul (30-40-tal).

(Varor som ej fanns var potatis, mjölk och grönsaker, som alla hade själva eller köpte av grannen.)

I boden på andra sidan landsvägen: Färg och tjära.

I visthusboden (den västra flygeln om man betraktar huset från vägen) förvarades margarin i trälådor, spik m m.

Bakom huset fanns upplag för lysfotogen, motorfotogen och bensin.

Isdös vid den nuvarande infarten längst västerut på tomten.

Ingången till affären var på västergaveln. Inne i butiken fanns en lång disk från fönstret åt vägen och nästan bort till andra väggen. Hyllor på väggen bakom disken, lådor nertill och under disken. Lucka i golvet, Astrid hade dricka där nere.

Zacharias dotter Anna med make Karl Gustav Nilsson köpte huset 1938. Han hade inte varit "fin" nog åt henne, så de gifte sig inte förrän hennes föräldrar var döda.

Ingemar och Birgitta Johansson köpte huset 1968.

Ambulerande försäljare s.k. nasare.

Inspektör Andersson, tidigare inspektör vid Stegeborg. Han var skåning, en rödnäst smal man som kom på cykel med stor packning. Han hade på sig spetsbyxor och benlindor. (Spetsbyxor är den modell som officerare hade förr, vida upptill och smala från knäna och nedåt.) Han sålde kläder och dukar. Han höll på fram till 50-talet. Han brukade övernatta hos Emil Svensson i Bocksätter.

Lidström hade en cykel med dubbel ram, sålde kläder som han hade i en stor koffert. Han brukade komma lagom till middagen hos Börje Johanssons föräldrar i Uggelvik och övernattade hos Juhlin i Björkbrinken. En gång blev han eftersökt av polisen Nylin. Denne undrade om han hade några fasta kunder i bygden, när han var på jakt efter honom. Selma som var syster till fjärdingsman Linus Wigren hörde till dem men det ville ingen upplysa polisen om. Det kunde ju vara känsligt. Höll på till 50-talet.

Linköpings-Jösse, vid namn Gustafsson med hustrun Hilma "svart som en korp" kom med hästskjuts. Han var hästhandlare och bytte hästar. Sålde även kläder m.m. Höll på till 40-talet.

Billige Lasse sålde mest tyger, hade finare saker. Han for med häst och vagn, med stora trälämmar på sidorna. Skolbarnen kunde få åka med men fick skjuta på i uppforsbackarna. Han stannade på vissa platser och visade sina varor. Han brukade sova över hos Oskar Karlsson i Trärum. Han höll på till 30-talet.

Toffel-Kalle sålde skor. Valter Nilsson fick köra hästen från St Bottna till Arentorp som 8-åring, vilket fick honom att känna sig som en stor karl. Toffel-Kalle hade en hund med sig. (ca 1920)

Glad sålde borstar, tvagor m.m på 50-talet Han åkte bil.

Augustsson åkte runt och sålde svagdricka i kuttingar, 2 och 5 liters. Det gjorde även Göta bryggeri i Söderköping.

Kalle Karlsson från Betel for runt med motorcykel och en katalog och tog upp beställningar på järnvaror, typ bykgrytor, kaminer, stuprör.

Fiskhandlare:

Manne Pettersson från Kullen, sen Eksjö, Stegeborg sålde fisk mest mot Vikbolandet och Skönberga. Fiskade själv först men köpte sen västkustfisk som hämtades vid tåget i Söderköping

Edlund, Slaktar Arvid och Kalle Öberg sålde strömming ibland.
David och Bertil Johansson i Sjöheden Mogata sålde till folket i den del av socknen som gränsar mot Mogata.

Diverse hantverkare som fanns i trakten:
Einar Landström, sadelmakare, från Moborg vid Björnvik, for runt till gårdarna och lagade selar, arbetade mycket vid Herrborum.

Frid, sadelmakare, en ”mystisk” man med långt krulligt hår och racercykel, var bl.a. vid Borum och satt i ena flygeln och lagade selar.

Det fanns en korggubbe i Sandtorp under Degerhov som sålde korgar.

Kakelugnsmakare Holmgren (troligen) arbetade bara med händerna, han hämtades vid Nyalund. 1938 gjorde han kakelugnar i det hus som Börje Johansson tidigare ägde i Trärum.

Murare var bröderna Jansson från Lagnö som hade de flesta uppdragen i Skällvik.
Erik Andersson murade affären.

Målare var Trysberg från Nartorp om vilken hans kollega (konkurent)
Målar-Nisse sa: ”Trysberg målar fönster och träffar någon gång ramarna.”

Rödfärgare var Slaktar-Arvid. Han kokte rödfärgen själv med sältran i. Han led ej av höjdskräck eller självbevaringsdrift då han band ihop flera stegar för att nå upp på höga uthus.

*Stegeborg på andra sidan
eg Ö Ny socken*

Start: ca 1922-23

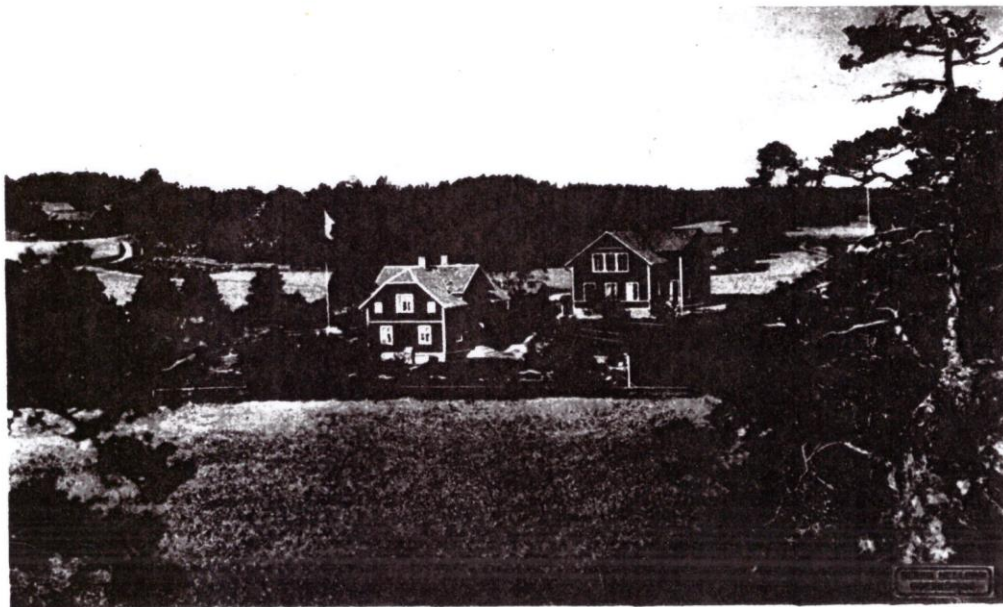
Slutar: 1969-70

Handlare: Anton Nilsson 1922-28
Allan Karlsson
Lövgren -1969-70.

Sortiment:

Anton Nilsson drev först affär i vaktrummet i färjvaktarbostaden. Han var enligt utsago för snäll och gick i konkurs 1928. Anton var tillika färjkarl. Han drev (senare?) taxirörelse och lastbilsåkeri.

Nytt affärshus byggdes 1932 ,Ekliden, ovanför backen. Telefonväxel fanns i samma hus. Den hette dock Lovisedal. Växeln var kvar till 1950talets början.
Lövgren

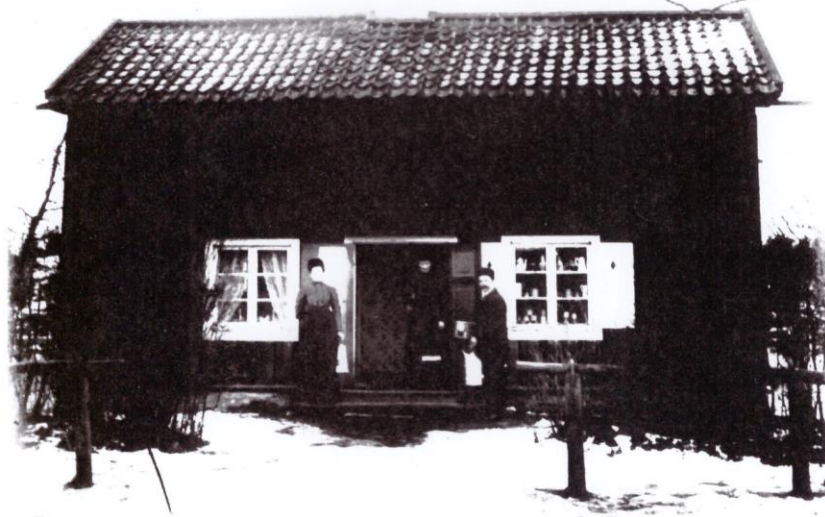

SOLHEM, KULLBORG.

SOLHEMS AFFÄR

Affären vid Solhem innehades 1914-1955 av Gustav Bergstedt. Till hjälp i affären hade han sin dotter Ingrid Bergstedt. Denna affär var som man förstår genom sitt ypperliga läge invid skolan särskilt omtyckt av traktens alla skolbarn.

Solhem är den enda av alla affärerna i trakten vars interiör är bevarad, sedan den lades ner.

PASSDAHLS HANDEL

Passdals handel ägdes av syskonen Axel, Ester och Märta von Kothen. Den upphörde omkring 1940. Fröken Ester var den som mest betjänade kunderna. De tre syskonen brukade och bodde på gården Passdahl, och drev affärsverksamheten på sidan om.

**Utdrag ur band från intervju med Ingrid Bergstedt den 19 oktober 1990.
Och intervju, hemma hos Ingrid i Norrköping den 21 februari 1999**

Gustaf Bergstedt kom till Nartorps gruvor 1913 som ung gruvfogde från Bergslagen. Han insåg snart att skjutningarna i gruvan var förenat med livsfara och påpekade detta för gruvingenjören. Denne svarade att det fick gå som det var. Då sade den unge gruvfogden upp sig på stående fot.

Gustav Bergstedt köpte då tomt av Askesums gård och byggde affären Solhem, intill Kullborgs skola. Hans hustru hette Ester.

Paret Bergstedt fick tre barn: Lisa, Stig och Ingrid.

Ingrid föddes 1916.

Gustav Bergstedt gick bort 1955 och hustrun Ester 1939.

Ingrid stannade hemma och hjälpte sin far i affären, sedan modern gått bort. Solhem ägs idag av Ingrids systerdotter Elisabeth. Och interiören är bevarad från tiden då det var handelsbod.

Här berättar Ingrid lite om olika episoder från tiden i Solhem:

Kunder i affären : De kom ofta med häst och vagn och man hade stall så de kunde ställa ifrån sig hästarna. Patronerna hade springpojke med sig som tog hand om hästarna.

Man prutade gärna i affären.

En kund kom en gång för att köpa en vas men hade ej några blommor att sätta i vasen. Då sa mamman att vi har så fina löjtnanthjärtan i trädgården så frun kan få att sätta i vasen, när damen fick se dem sa kunden det där var ju fina blommor så då nöjer jag mig med dem. En kund som inte ville visa att hon snusade lät den utgiften gå utanför notan så inte det skulle märkas.

Provryttare, en slags försäljare. En representant för t ex Gripens fabrik sålde tvål och tvättpulver etc.

En tio ask turk cigaretter kostade 35 öre.

Mycket människor fanns på torp och i gårdar, men det avfolkades snabbt efter gruvans nedläggning. Det blev kärvare tider vilket märktes även för handelsmannen. Samtidigt öppnades i Bråta en lanthandel 1927 och konkurrensen om kunderna ökade.

Sedan kom centraliseringen på femtiotalet, folk fick bilar och började mer och mer handla inne stan.

Många kunder ville handla på kredit, och blev skyldiga mycket pengar. När G. Bergstedt frågade en kund om han kunde få lite avbetalning på sin skuld, svarade kunden att dom pengarna är inte gjorda än. Det var naturligtvis många som hade det svårt med ekonomin och inte kunde göra rätt för sig, man flyttade ofta eller så bytte man affär när

Nartorps affär

Nartorps affär
ägare Ameli Nystrom
affärsbiträde
Hagström

kraven hårdnade. Men många var mycket rättskaffens betonar Ingrid
Och kom stadigt och betalade av på skulden.

Affären var på den tiden en samlingspunkt för bygden. Hit kom man för att
handla sina varor i lugn och ro, man kanske pustade ut en stund med en kopp
kaffe hos Bergstedts efter att ha gått flera kilometer. Det går naturligtvis inte

Att jämföra med dagens stormarknader, där alla rusar hit och dit med sina
vagnar på en evig jakt med klockan.

Även de små barnen fick tidigt börja med att hjälpa till i affären, man rengjorde t.ex
skopor, sådana som man vägde upp med, man kunde väga upp spik mätas upp
fotogen som man använde till tröskningen. Man lärde sig göra strutar med karameller.
När kassarabatten kom med 3% försvann prutsystemet.

Roliga episoder från affärslivet

Såpan var i lös vikt i stora fat. Man hade in en femton liter hink i affären
För att slippa ha de stora faten i affären. En gång kom en kund tillbaka
Och var väldigt arg det hade råkat ramla ner en 2 hg vikt i såpan och
tantan fick alltså för lite såpa. Då sa Bergstedt att det förstår ni väl att vi inte gjort det med flit,
en 2 hektos vikt är ju mycket mer värd än lite såpa.

En gång hände det hemska att socker och salt förväxlades.
Kunden skulle koka jordgubbsylt och hon var inte glad när hon kom till-
baka och berättade om misstaget

Sirap som kom i stora fat på 250 kg, rann väldigt sakta och särskilt på
vintern när det var kallt. Därför fick en kruka hänga vid tappningskranen
medan man expedierade kunden andra saker, men då rann det fort, ofta
berättar Ingrid var det en stor pöl man möttes av när man kom dit.
Och besvärligt att torka upp var det.

Mycket skulle man ha i en affär på den tiden, i stort sett skulle man hålla
allt ifrån vaggan till graven, som t ex babysockar och begravningskransar.

En handlare fick också vara lite av en allt i allo. Handlare Bergstedt fungerade
ibland som bärare vid begravingar.

I affären fanns en damhattavdelning, det var ju på modet med hattar då,
man höll även ett sortiment av garner och tyger, tom glasögon fanns det
plats för.

Affären var också en stor social inrättning. I Solhem hade man hand om
postväskan, det var mycket arbete med det, och i många hushåll fanns ej
telefon, ja vad var mer naturligt då än att gå till handelsboden och låna
den. Några öppettider existerade knappast, man fick i stort sett vara
beredd att ha öppet när man var hemma, vardag som helgdag.
Ingrid berättar även att till jul när många kom för att köpa sina julklappar
skulle naturligtvis kunderna bjudas på kaffe och goda kakor, så i Solhem
gjordes ett bak som tog slut före jul och ett bak till familjen.

NARTORPS AFFÄR

Nartorps affär startades i slutet av 1800-talet. Förste handelsmannen hette Skog. Under många år innehades den av Amelie Nyström. Först tillsammans med sin bror, Gottfrid Nyström sedan i egen regim. Hon hade sin bostad i samma hus som affären, det var ett rum och kök. En anställd hade hon i köket, Lina Forsström. Manliga expediter var också anställda. Hagström var namnet på en av dem, han står längst fram på kortet med flaskor i famnen. I boken " Du trygga folk" kan vi läsa om honom som en godhjärtad person som lät folk handla på krita när de hade dåligt om pengar. Under de år som gruvan var i gång bodde det ju mycket folk i Nartorp, då alla gruvarbetare handlade där, var det säkert lönande att driva affär. Man handlade ofta på bok d.v.s. betalade en gång i månaden. I vår ägo finns numera en sådan bok, använd i Nartorps affär på 20-talet. Några speciella öppettider fanns inte i de gamla lantaffärerna.

Fortsättn.

Resumé över handlare och "nasare" i min hemtrakt, från år 1900 och framåt.

I min hembygd som är trakten kring Nartorp fanns under min barndom ett tiotal "handelsbodas" spridda på en radie av omkring 2 mil. Man undrar hur alla dessa bodas kunde existera och försörja sina familjer? I de flesta fall riktigt gott! Skall nämna några av dem:

Nartorps-affären fanns redan under Nartorps gruvtid (1908-27) och innehades av Fröken Nyström-Hagström.

Bondsonen Vilhelm Johansson f. 1905, granne med affären övertog år 1934 densamme efter realexamen och praktik i Bottna, därifrån hämtade han sin hustru. De fick en dotter.

1947 byggde "Ville i Bon", som han kallades, ny affär, som på den tiden var ett ordentligt och modernt bygge, bläckhornsstil, hel källarvåning med utrymme för lager, bottenvåning - affären och andra våningen bostad. Affären mycket välskött och stor sortering av det mesta. I slutet av 60-talet försämrades lönsamheten och när Ville år 1971 avled, sålde änkan ut och affären såldes enbart till bostadshus. Änkan liksom dottern är också döda, så Nartorps-affärens tid är förbi. Ungefär 2 km öster om Nartorp låg nästa affär Solhem. Den har en särskild historia tycker jag! Gustav Bergstedt med hustru Ester kom 1914 från Bergslagen som ung gruvfogde till Nartorps gruvor. Han insåg snart att skjutningarna nere i orterna var förenad med livsfara för gruvarbetarna och påpekade detta för gruvingenjören, som genmålde att det fick gå som det var! Då sade den unge gruvfogden upp sig på stående fot! med orden:

Jag tänker inte sätta mitt och arbetarnas liv på spel och gick! (Tilläggas kan att olyckan efter en tid inträffade med 3 döda och skadade.) Därpå köpte han tomt från Karlsson i Askesum, byggde en rymlig affär, den låg precis intill Kullborgs skola, och blev handelsman!

Otaliga är de skolbarn som köpt gott och haft med sig varor hem, själv är jag ett sådant barn. I regel var det Ingrid, yngsta dottern som "stod i affären", jag beundrade henne, hon var lång och slank och alltid chikt och strikt klädd! Otaliga 1/2 och 1 öres kolor sålde hon åt oss skolbarn, men hade man en tioöring till den frasigt goda chokladbiten med mörklila och vitt glansigt omslag var lyckan fullständig!

Affären var väl sorterad, saluförde förutom vanligt sortiment även klännings och förklädestyger, handarbeten, garn, underkläder m m. Bergstedt satsade också på bin. Han hade 100 st bisamhällen. Han och sonen Stig byggde en bipaviljong som rymde 50 samhällen, det var mycket på den tiden och den största i trakten. Den såldes sedan till Mogata, där den fortfarande finns i bruk.

Under åren 1946-52 drev sonen Stig snickerifabrik, som sedan nedlades, när han gifte sig och därefter flyttade till Norrköping och utbildade sig till slöjdlärare. Året 1955 avled Gustav Bergstedt, hustrun var då död sedan några år, affären avvecklades under året därpå. Solhem ägs nu av den andra dotterns (Lisa) dotter och är alltså kvar i slakten.

Uti Bottna fanns och finns fortfarande en affär kvar. Den hette Minnet, byggdes 1905 och ombyggdes 1920 av Anton Andersson. Affärsinnehavare: Filipsson och hustru Beda. 1933-49 var Sten Dahlin handlare, sedan avlöste flera handlare varandra men år 1948 byggde Hilding Bielkhammar som drev köttaffär en ny affär en kilometer från den gamla som köptes av Selstedt som drev den till 1953. Efter ytterligare några innehavare kom nuvarande handlaren år -95. Johan och Pernilla Pernes och driver Bottna som nu kallas "Handlarn". Minnet hade även en filial som hette Fridhem även kallad Bottna-boden. Månsson hette föreståndaren. Filialen nedlades på 1940-talet.

I Kullen vid Yxeltorpsviken fanns det redan år 1880 en affär som drevs av Ingeborg Månsdotter. Därefter kom Ingvaldsson, fadern Ingvald drev affär i Norrköping. Barnen Henning,

Anna och Zäta var handlare till år 1934. Zäta hade blandat en kaffesort "Zätas blandning" som blev mäktigt populär men "receptet" tog han med sig i graven. Det dröjde ända till 1968 innan det blev auktion på affären, detta på grund av misshälligheter inom de efterlevande.

Efter 1934 drev Astrid Pettersson ett par år innan den helt nedlades. Huset är nu privatbostad, men här drivs nu Kullens svets & mekaniska verkstad av Ingmar Johansson. Manne Pettersson (Astrids make) fiskare bedrev fiskhandel med bil, han var väl sorterad hade även konserver m m. Handeln bedrevs mest på Vikbolandet och upphörde vid hans död.

Från min tidiga barndom (är född -28) minns jag Emil "Billiga Lasse" som kom med häst och vagn. På vagnen stod som ett skåp med nedfällbara luckor på båda sidor och på "baksidan" utdragbara lådor, där fanns det mesta för han hade som en rullande manufaktur- och sybehörsaffär med sig! Ordspråket: "Ta 't Du, sa billiga Lasse" florerar än idag i vår släkt! Övernattade hos min Farbror Selim Fridlund vars hustru Anna t o m hjälpte Billiga Lasse att göra enbärsdricka som han älskade. Även luffare fick natthärbärge där men aldrig inträffade någon eldsvåda eller någon annan incident. De övernattade ju i regel på höskullen.

Billiga Lasse skänkte sina pengar efter sin död till Frälsningsarmén.

Andersson "från Norrköping" som var skåning åkte cykel med väska fram och bak, var nasare som de kallades, saluförde även trikåer.

Vis-Jon var en luffartyp som gick med en väska innehållande sybehör, rakgrejor, hårartiklar. Han var extremt liten, hade magsår och "åt" ständigt bikarbonat.

Selim Fridlunds dotter Gullan minns även någon som hette Gustavsson som åkte kring med häst och vagn, detta var tidigt 20-tal.

Lill-Affe - Alfred från Fänge åkte cykel med korta varor som det hette på den tiden.

Karl Karlsson körde motorcykel, saluförde en hel del grejor även trikåvaror som underkläder.

David i Långkärr åkte bil och sålde fisk.

Zigenarerna Lindgren förtennade kärl, spådde, köpte gamla höns, slog läger vid Nartorps dansbana, ibland på en slätt mellan Sjögerum och Segerstorp. Detta minnas inte jag, utan det är min kusin Gullan som är äldre än jag, som minns att det var både spännande och lite farligt! för Zigenarna hade stora hundar som skrämdes, men de spelade fiol vackert och ovanliga fina kläder hade de på sig.

Så till sist om min Far Gotthard Fridlund f. 1898 (kallades Gotte) bedrev ända sedan 20 års ålder handel med att köpa och sälja djur, först med häst och vagn, efter några år tog han körkort och köpte en lastbil, byggde ett slakteri vid torpet Sänkkärr under Hösterum som han arrenderade. I samband med att affärsrörelsen växte, byggde Far en köttbod som låg mellan slakteriet o boningshuset. "Köttboa" som den kallades låg åt norr och hade en stor isdös bredvid sig och det behövdes för isskåpet som höll varorna kalla fördrade mycket is. Det var min mor Greta som för det mesta skötte ruljangsen och oräkneliga är de steg hon för det mesta sprang mellan husen! Affären hade inga öppningstider bestämda utan det öppnades när någon ville handla! Min syster Majsa och jag var oftast med men mest hängde nog jag med som var yngst.

När jag tänker på sortimentet var det ett rätt bra utbud vi hade; Fläsk och nötkött fanns ju färskt i slakteriet varje dag liksom blod och tarmar, som användes mycket förr, men i "köttboa" fanns det falu-, sur-, fläsk-, spicke-, medister-, wiener-, och prinskorv fast prinskorven kallade alla på den tiden för änglanubb! Förstod inte förrän jag blev lite äldre att det var lite skämtsamt även namnet! Se'n fanns en korv vid namn knackvurst, den var billigast. Rökt fläsk och medvurstar, ibland leverpastej och syltor. Affären upphörde och även slakteriet, dels för att reglerna för slakterier blev strängare och att familjen flyttade till Hammantorp, där Far drev både lantbruk och lastbilsåkeri, bl a hade han körning av böndernas slaktdjur till Norrköpings

slakteri. Otaliga sådana listor har jag skrivit och skickat dit. 1938 köpte Far Sänkkärr av Hösterum, vi "flyttade hem" som Far sa!

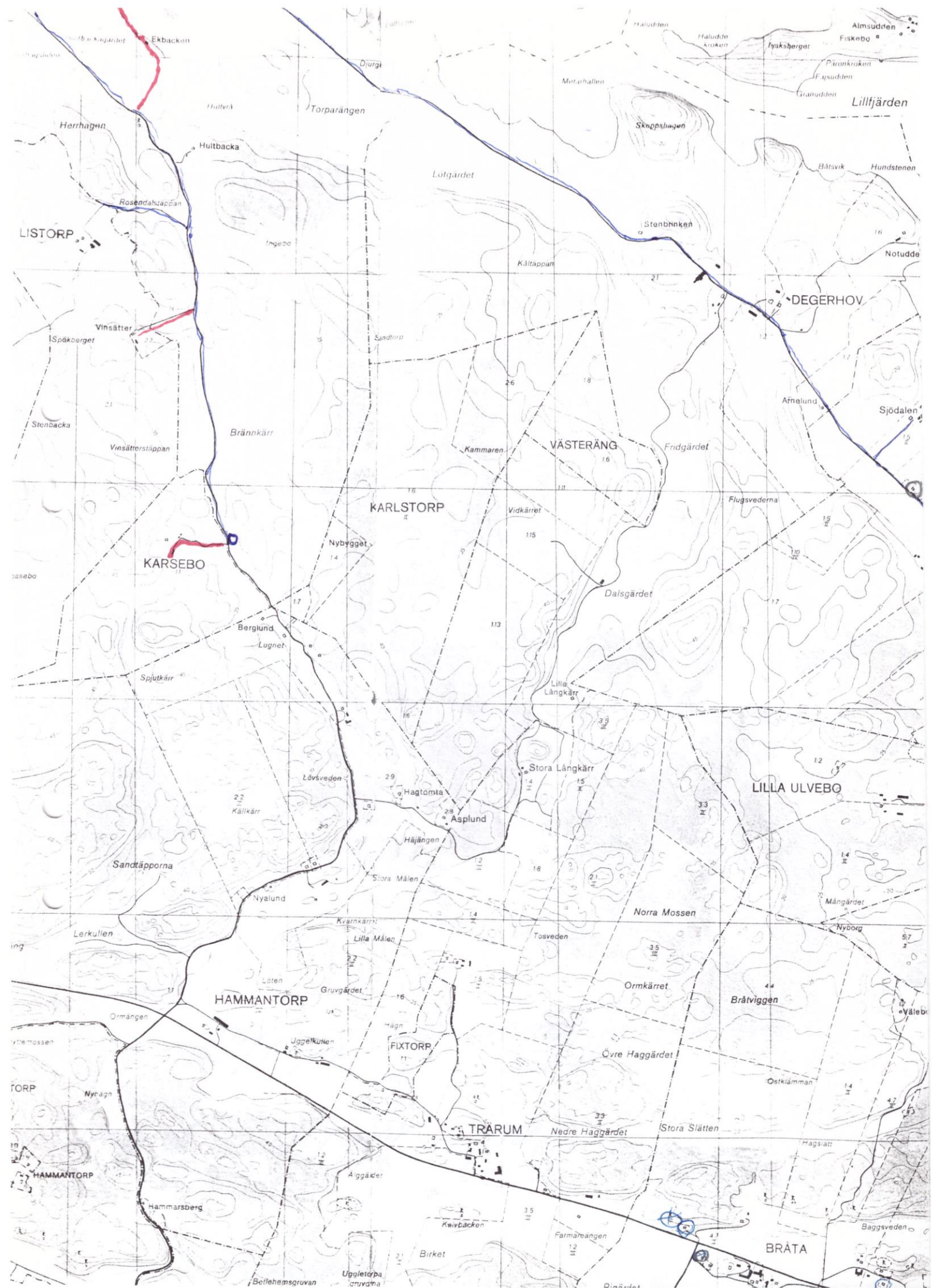
Han bedrev även personbilstrafik under kriget med allt det innebar av svårigheter med gas och inte minst att skaffa däck allt var ju ransonerat och även omöjligt att få tag på.

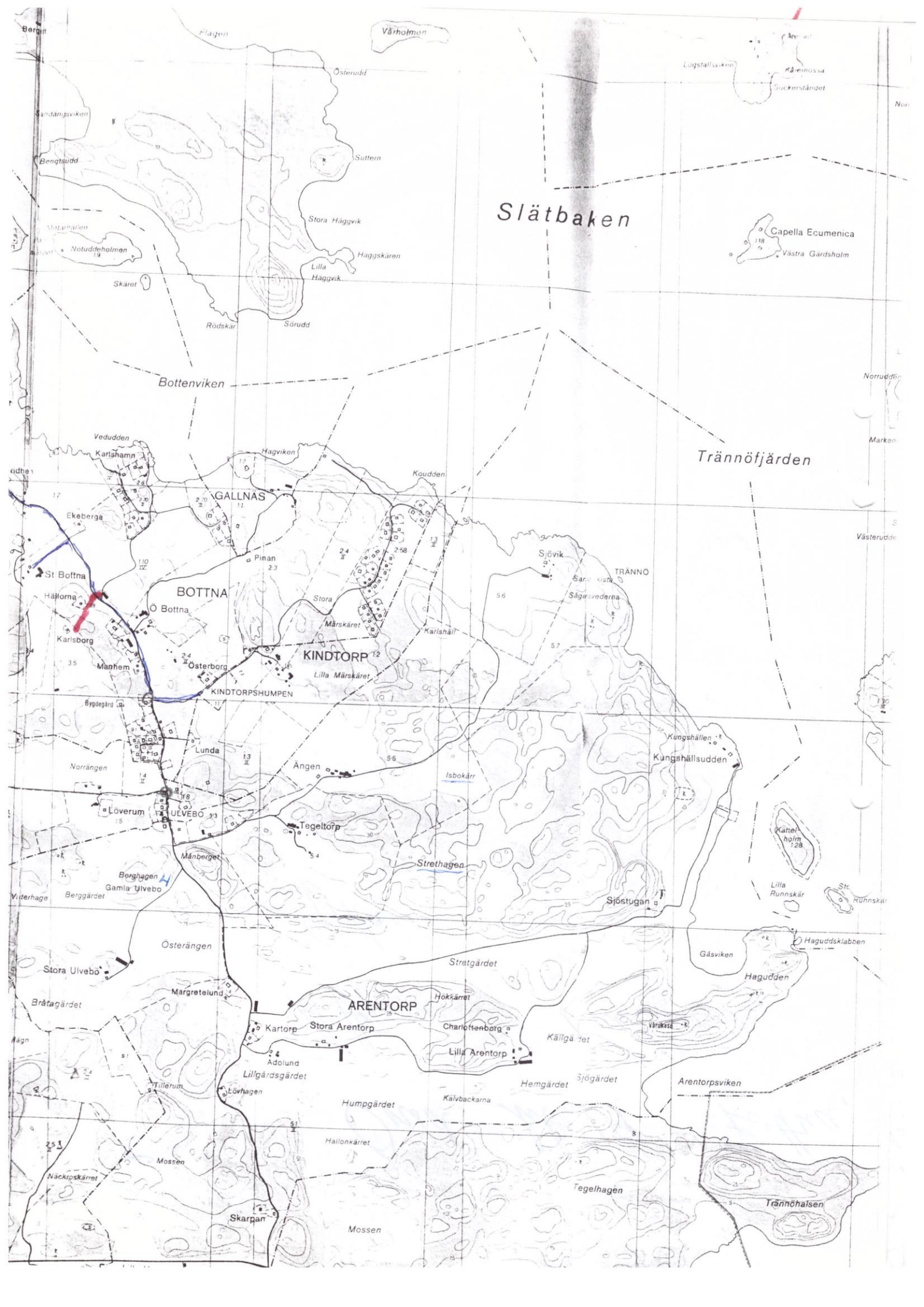
Han sålde först lastbilsåkeriet till Folke Nilsson, Nartorp och sedermera taxin till Lundin. Sedan ägnade han sig åt lantbruket och sin stora hobby dragspelsmusiken, han hade ett tag 18 dragspel. Han blev kvar i sitt Sänkkärr utom de två sista åren, han avled 1994 nästan 96 år gammal. Dock står både slakteriet och "köttboa" kvar och gården likaså, den ägs nu av min syster Marjorie "Majsa" Nilsson.

Nedtecknat "Alla hjärtans dag, den 14 februari 1999

av

Maj-Gret Nilsson
Villa Trollsjö
610 30 VIKBOLANDET
Tel. 0125-510 57

Slätbaken

Trännöfjärden

Bottnaviken

GALLNÄS

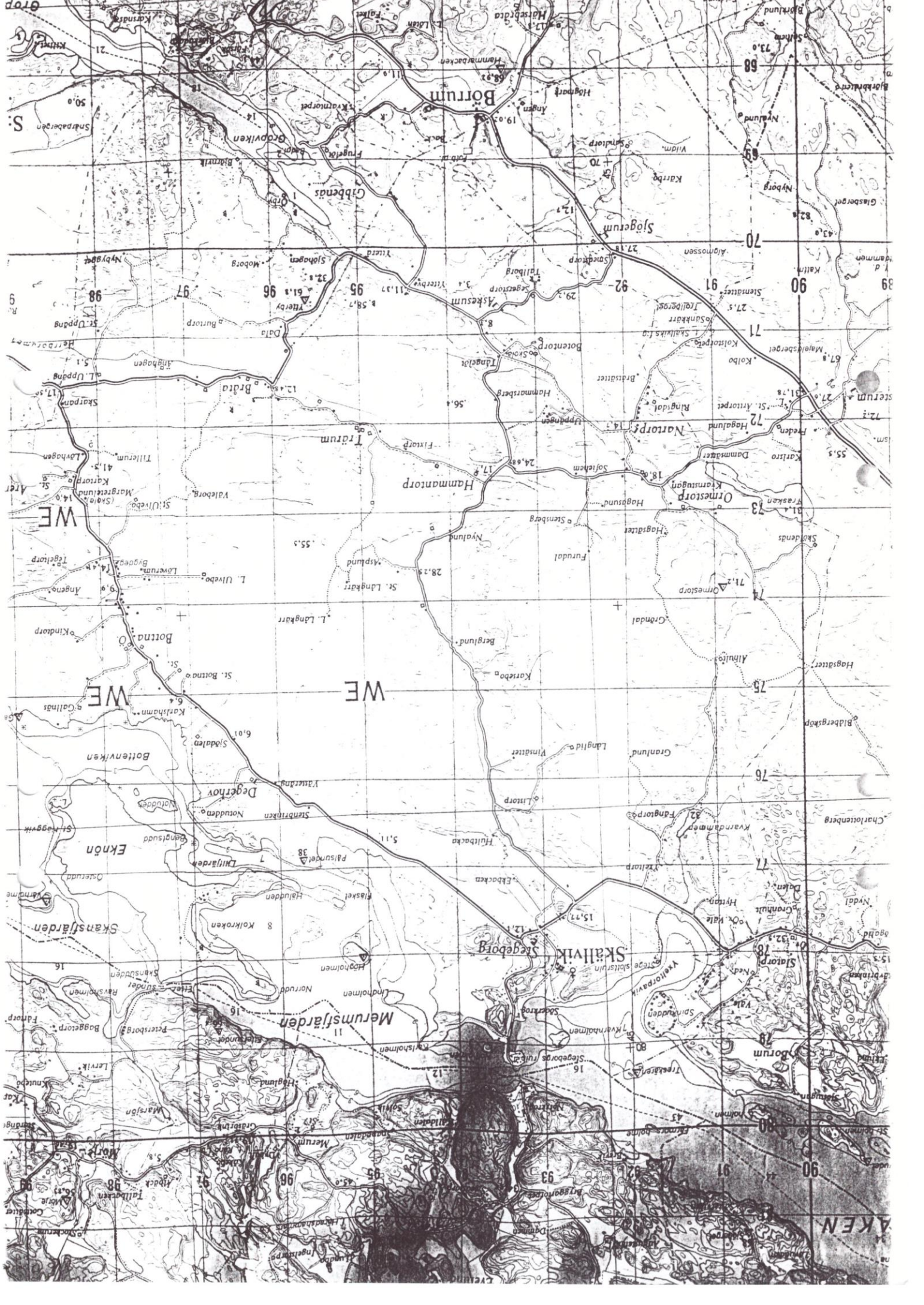
BOTTNA

KINDTORP

ARENTORP

TRÄNNÖ

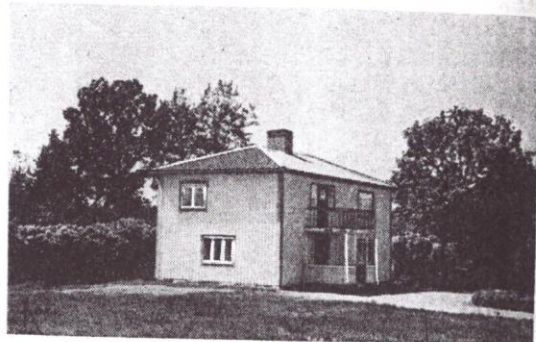
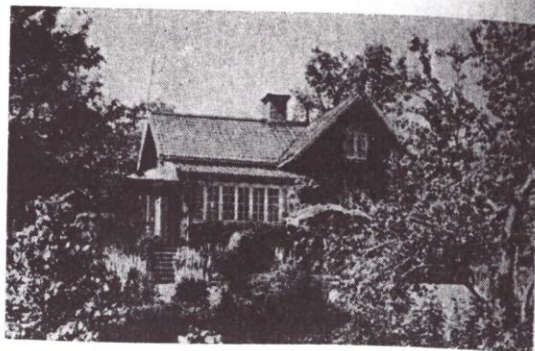
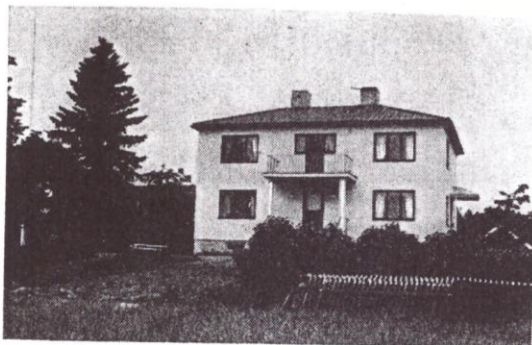

Bild 1. Bottna Stora 14, 32, Söderköping: 55 ha, 18 åker, 37 skog m. m. Tax. 30.000 (26.200, 3.800). Släktgård fr. 1710, förvärvad 1936. Sten, revet., 1949, 2 läg., 6 rum, 2 kök, 2 hallar, käll. m. gar. o. tvättst. El, v, avl, cv, vv, wc, badr. Bost.hus, trä, 1916, 1 rum. El. Ekonomibyggn., trä, 1934, för 5 hästar o. 18 nötkr. — Lantbr. Walter Nilsson.

Bild 2. Bottna Östra 23, Söderköping: 37 ha, 11 åker, 26 skog m. m. Tax. 20.100 (18.500, 1.600). Förvärvad 1939. Trä, 1931, 2 läg., 4 rum, 2 kök, 2 hallar. Mod. 1941, tillb. 1945. El. Ekonomibyggn., trä, 1868, för 3 hästar o. 12 nötkr. Omb. 1936. — Lantbr. Gunnar o. Karin Wigren; barn: Lars, Birgit.

Bild 3. Bottna Östra 24, 35, Söderköping: 48 ha, 18 åker, 30 skog m. m. Tax. 32.500 (29.500, 3.000). Släktgård fr. 1693, förvärvad 1908. Trä, 1939, 4 rum, 1 kök, 1 hall. El, v, avl, cv. Flygelbyggn., trä, 1880, 2 läg., 4 rum. El, v. Bost.huset Björkbrinken, trä, 1880, 1 rum, 1 kök. El. Ekonomibyggn., trä, 1926, för 5 hästar o. 18

nötkr. Arr. Jonas Nilsson. — Syskonen Jonas, Nils, Erik, Anna o. Maria Nilsson.

Bild 4. Bottna Östra 26, Handelsträdgård, Söderköping: 1 km. fr. busshpl. 3 ha, 1,5 åker, 1,5 skog m. m. Tax. jord 8.000. Förvärvad 1946. Trä, 1890, 2 rum, 1 kök, 1 hall, käll. m. lagerlokaler. Tillb. 1939, mod. 1941. El. Bost.hus, trä, 1883, 2 rum, 1 kök. Omb. 1923. Ladug., trä, 1883, för 2 nötkr. Trädg. omfattar 80 bänkfönster samt 50 fruktträd o. 50 bärbuskar. Huvudsakl. produceras jordgubbar o. grönsaker. — Trädg.mäst. Rickard o. Adele Andersson; barn: Eva, Hans, Agneta.

Bild 5—6. Bottna Östra 27, Söderköping: 55 ha, 18 åker, 37 skog m. m. Tax. 28.200 (24.300, 3.900). Förvärvad 1918. Manbyggn. (bild 5), trä, omkr. 1839, 4 rum, 1 kök, 2 hallar. Omb. o. mod. 1948. El, v. Bost.hus, trä, omkr. 1860, 3 rum, 1 kök. El. Ryggåsstuga (bild 6), början av 1700-talet. Ekonomibyggn., trä, 1910, för 3 hästar o. 12 nötkr. Mod. 1945. — Lantbr. Werner o. Emy Andersson; barn: Eric.

Sveriges bebyggelse del 8 Östergötland 1951

SKALLVIK

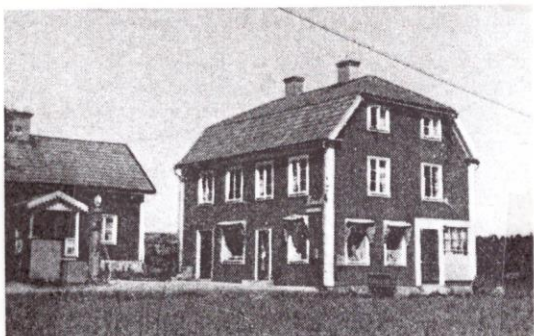

Bild 6. Ulvebo Lilla 1^a, Minnet, Söderköping: Vid busshpl. 720 kvm. Tax. 16.400 (400, 16.000). Förvärvat 1949. Trä, omkr. 1860, 1 affärslokal, 1 kontor, 1 lagerrum samt 1 bost.läg. om 5 rum, 1 kök, 1 hall. Omb. 1927, mod. 1942. El, v, avl, cv. Firma: Bottna Specerier. — Köpman Erland Johansson samt köpman Gunnar Andersson.

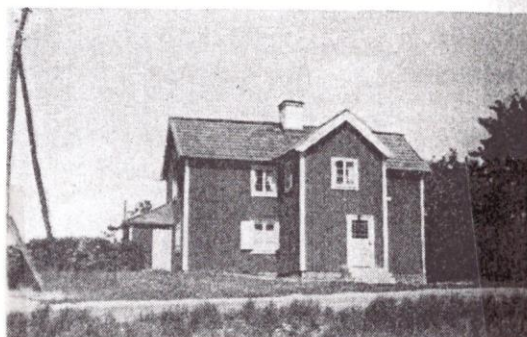

Bild 6. Bottna 2, Fridhem, Söderköping: Vid busshpl. 5.000 kvm. Tax. 6.000 (250, 5.750). Till släkten 1925. Trä, omkr. 1890, 1 rum, 1 kök, 1 hall, 1 affärslokal, 1 kök, 1 lagerrum. Tillb. 1935, mod. 1942. El. Firma: Bottna Specerier. Förest. Anna Månsson. — Anna Månsson; barn: Carl-Olov, Kerstin.

Bild 5. Bråta 3^a, Bergdala, Söderköping: Vid busshpl. Areal: 1.423 kvm. Taxeringsvärde 10.000 kronor, därav mark 600, byggnad 9.400. Förvärvat 1932. Fastigheten av trä, uppförd 1933, innehållande 3 rum, 1 kök, 1 hall, 1 affärslokal, 1 kontor, 1 lagerrum. Bekvämligheter: El, v, avl, cv. Firma: Robert Larssons Specerier och diversehandel. — Köpman Robert och Thyra Larsson.

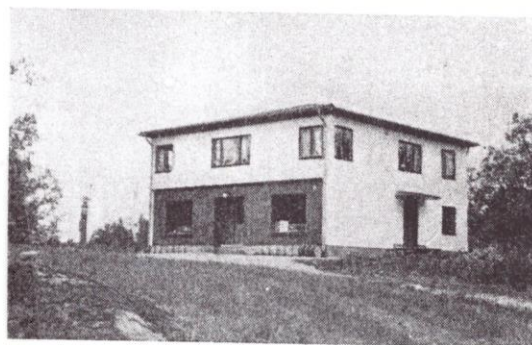
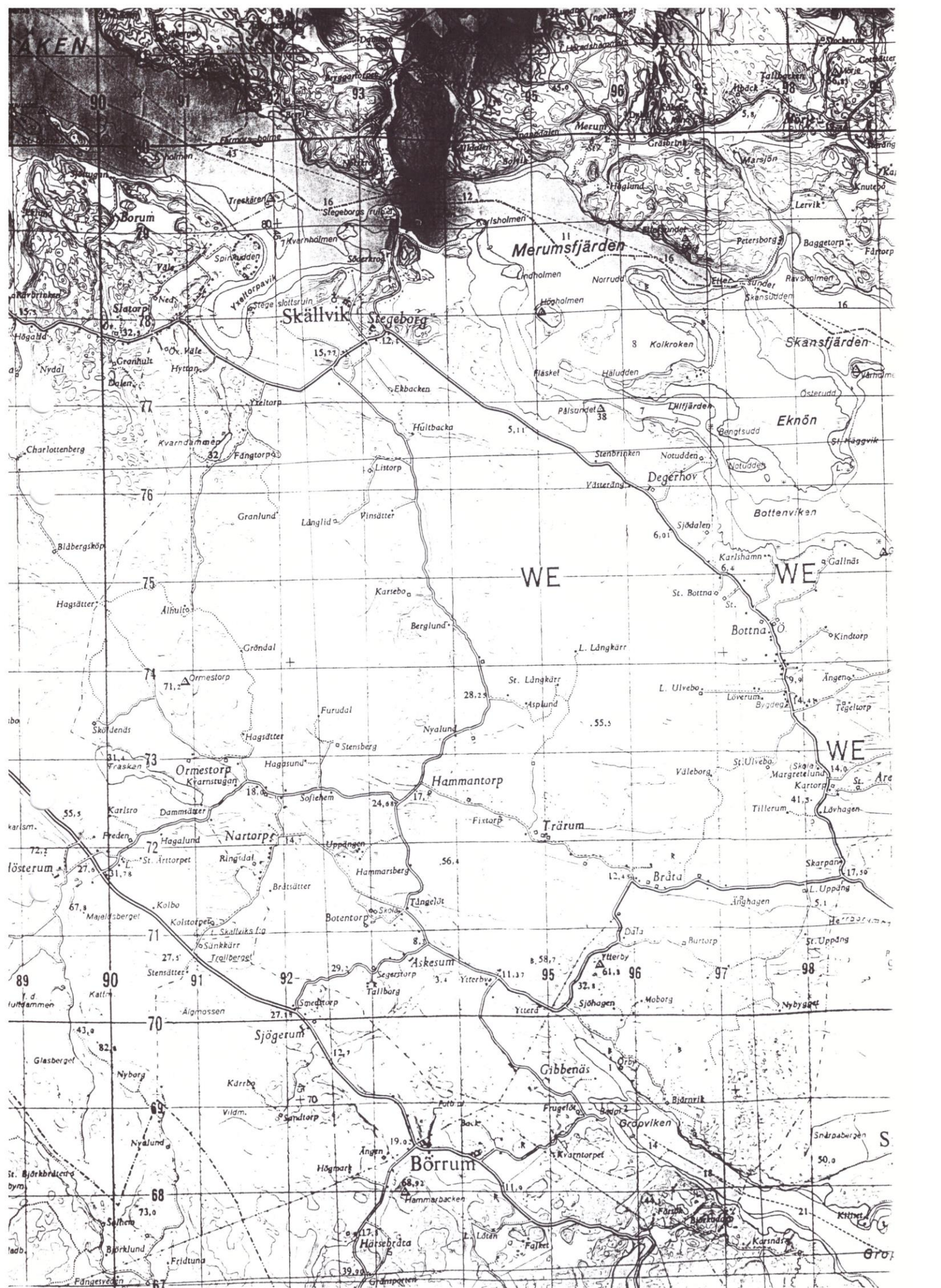

Bild 5. Ormestorp 1²⁶, Söderköping: 2 km. fr. busshpl. 8.105 kvm. Tax. 35.500 (500, 35.000). Förvärvat 1946. Trä, 1947, 5 rum, 1 kök, 1 hall, 1 affärslokal, 1 kontor, 1 lagerrum, käll. m. tvättst. o. 1 lagerrum. El, v, avl, cv, vv, wc, badr. Firma: Nartorps Handelsaffär. — Köpman Wilhelm o. Margit Johansson; barn: Agneta.

Bild 6. Bottna 2¹⁹, Midgård, Söderköping: Vid busshpl. 2.220 kvm. Tax. 10.000 (400, 9.600). Förvärvat 1948. Trä, revet., 1939, 4 rum, 1 kök, 1 hall. El, v, avl, cv, vv, wc, badr. Affärsfast., sten, revet., 1949, 1 affärslokal, 1 kylrum, 1 lagerrum, 1 beredningsrum. Firma: Sehlstedts Livsmedel. — Köpman Olof o. Ester Sehlstedt; barn: Sven-Erik.

Interiör från
Nartorps Handelsbod
omkring 1915

I HANDELSBODEN: Man kom in i en liten förstuga och sedan in i affären. Där var det ganska mörkt och trångt. Bakom dörren stod det en silltunna och spred inte helt angenäma dofter. På disken som gick i en vinkel stod en våg och en ställning med pappersrullar. Dofterna blandades med sill, snus, bröstkarameller och mycket annat.

Affären på landet var en föregångare till våra dagars varuhus. Där fanns allt man behövde i ett hushåll, specerier, tyger, skor, järnvaror, fotogen och mycket annat. Alla specerier var i lös vikt och mättes upp allt efter kundens önskemål. De som expedierade måste vara kunniga i huvudräkning ty någon elelektrisk kassaapparat fanns ej.

Affären var också en träffpunkt för bygdens innevånare. Här bjöd gubbarna varandra på en pris snus och fick höra senaste nytt. Från torpen kom gummorna med smör och ägg som de sålde till handlaren. Många hämtade sin post i affären, kanske kunde man få låna telefonen i något viktigt ärende det var långt i från alla som hade en egen.

Det var säkert ett intressant liv att vara handlare och "betjänt" under den s.k. goda tiden.

Man kunde i stort sett handla dygnet runt, var bara ägaren hemma så. Postbäraren kom varje dag gående från Sjögerum med sin postväska, posten lämnades i affären och fylldes på igen med avgående post. Postbudet hette Östberg och vandrade den dryga vägen tur och retur varje dag i ur och skur. Sista innehavaren av Nartorps handel var willhelm Johansson. Affären upphörde 1971 i och med hans bortgång.

